

MEDIEBAROMETERN 1979-1995

**Arbetsrapport nr 61
av**

**Karin Björkqvist Hellingwerf
1996**

ISSN 1101-4679

1	MEDIEBAROMETERN	2
	1.1 Bakgrund (2);	
	1.2 Mediebarometern 1995 (4);	
	1.3 Metod (5);	
	1.4 Redovisning (5)	
2	MORGONPRESS	6
	2.1 Morgontidningsläsning en genomsnittlig dag (6);	
	2.2 Morgontidningsläsning olika veckodagar (7);	
	2.3 Morgontidningsläsning i olika grupper (8);	
	2.4 Fiertidningsläsning (11);	
	2.5 Lästid för morgonpress (12);	
	2.6 Summering (14)	
3	KVÄLLSPRESS	15
	3.1 Kvällspressläsning en genomsnittlig dag (15);	
	3.2 Kvällspressläsning olika veckodagar (16);	
	3.3 Kvällspressläsning i olika grupper (17);	
	3.4 Lästid för kvällspress (21);	
	3.5 Morgon- och kvällspressläsning (22);	
	3.6 Summering (24)	
4	VECKO- OCH MÅNADSTIDNINGAR	25
	4.1 Läsning av vecko-/månadstidningar en genomsnittlig dag (25);	
	4.2 Läsning av vecko-/månadstidningar olika veckodagar (27);	
	4.3 Läsning av vecko-/månadstidningar i olika grupper (28);	
	4.4 Lästid för vecko-/månadstidningar (30);	
	4.5 Summering (32)	
5	SPECIAL- OCH FACKTIDSKRIFTER	32
	5.1 Läsning av special-/facktidskrifter en genomsnittlig dag (33);	
	5.2 Special-/facktidskriftsläsning olika veckodagar (35);	
	5.3 Sspecial-/facktidskriftsläsning i olika grupper (36);	
	5.4 Lästid för special-/facktidskrifter (38);	
	5.5 Special-/facktidskrifts- och vecko-/månadstidningsläsning (39);	
	5.6 Summering (41)	
6	RADIO	42
	6.1 Radiolyssnande en genomsnittlig dag (42);	
	6.2 Radiolyssnande i olika grupper (45);	
	6.3 Summering (48)	
7	TV	49
	7.1 TV-tittande en genomsnittlig dag (49);	
	7.2 TV-tittande olika veckodagar (50);	
	7.3 TV-tittande i olika grupper (52);	
	7.4 Tittartid för TV (53);	
	7.5 Summering (57)	
8	VIDEO OCH TEXT-TV	58
	8.1 Konsumtion av Video och av Text-TV (58);	
	8.2 Video och text-TV användning olika veckodagar (60);	
	8.3 Konsumtion av Video och av Text-TV i olika grupper (60);	
	8.4 Video och Text-TV i kombination med andra medier (61);	
	8.5 Summering (63)	
9	LJUDKASSETTER, SKIVOR OCH BÖCKER	64
	9.1 Konsumtion av ljudkassetter, skivor och böcker (64);	
	9.2 Ljudkassetter, skivor och böcker i kombination med andra medier (68);	
	9.3 Summering (69)	
10	MOBILTELEFON, FAX OCH PC	70
	10.1 Innehav av mobiltelefon fax och PC (70);	
11	SAMMANFATTNING/ KOMMENTARER	73

1 MEDIEBAROMETERN

1.1 Bakgrund

Mediebarometern är en årlig undersökning som syftar till att belysa massmediekonsumtionens utveckling i Sverige. Den har sedan starten 1979 till och med våren 1993, genomförts i samarbete mellan forskningsprojektet Dagspresskollegiet vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet och Sveriges Radios publik- och programforskning (PUB). Uppgifterna till Mediebarometern hösten 1993 samlades in av Mediamätning i Skandinavien AB (MMS). Efter nedläggningen av Sveriges Radios publik och programforskning har Nordiska dokumentationscentralen (Nordicom) vid Göteborgs universitet fått uppdraget av kulturdepartementet att vara huvudman för Mediebarometern 1994 och 1995. Finansieringen av Mediebarometern möjliggörs genom ett grundanslag från kulturdepartementet och bidrag ifrån enskilda intressenter, däribland Dagspresskollegiet.

Huvudsyftet med Mediebarometern är att studera ett antal massmediers räckvidd en genomsnittlig dag. Ett slumpmässigt urval av Sveriges befolkning mellan 9-79 år telefonintervjuas. Mediebarometern är i första hand inriktad på morgonpress, kvällspress, tidskrifter, populärpress, radio och TV. Utöver dessa undersöks också användningen av video, text-TV, ljudkassetter, grammofonskivor och böcker.

Frågorna gäller i vilken utsträckning svarspersonerna under föregående dag/ vecka /månad/ halvår /år tog del av olika medier. Frågorna omfattar också innehav av vissa medier såsom TV, text-TV, video, CD-spelare osv. Mediebarometern som startade 1979 syftar dels till att studera trender i massmedieanvändningen totalt sett, dels till att belysa samspelet mellan olika medier ett enskilt år samt hur detta samspel förändras över tid.

Mediebarometern genomfördes till en början under en höstperiod varje år. År 1983 utökades perioden till att omfatta två veckor, i avsikt att skapa ett säkrare bedömningsunderlag vid analyser av resultaten enskilda år. 1990 utökades perioden ytterligare till att motsvara tre veckor, dvs tre måndagar, tre tisdagar osv slumpmässigt valda under året. 1994 utökades perioden återigen till att gälla 28 dagar utspridda på fyra måndagar, fyra tisdagar osv. Från starten 1979 har det diskuterats i vad mån det finns en inbyggd snedvridning i Mediebarometern, beroende på att den genomfördes under en höstperiod. För att få klarhet i detta företogs 1981 provningar, vilka visade att tidpunkten spelar en obetydlig roll för dagspress, men att valet av undersökningsperiod har större betydelse för TV-konsumtionen (jfr Weibull, 1984; Anshelm, 1988, 1989).

Dessa tendenser var inte överraskande, eftersom vi vet att säsongvariationerna för TV-tittandet är relativt stora (Gahlin, 1986).

Mot denna bakgrund genomförs Mediebarometern fr o m 1985/86 som en i huvudsak årsrepresentativ studie. De 28 undersökningsdagarna har spridits ut över året, med undantag för sommaren då inga intervjuer genomförs. De utvalda dagarna innefattar fyra dagar av varje veckodag dvs fyra måndagar, fyra tisdagar osv. Från och med 1988 genomförs Mediebarometern per kalenderår.

Nedan redovisas en tablå över dessa de olika åren. Som framgår av tablå, har undersökningsperioden fram t o m 1984 varit koncentrerad till hösten. Därefter vidgades undersökningsperioden till att gälla hela året, med undantag för sommaren. I 1986/87 års Mediebarometer kortades undersökningsperioden något till att inte gälla april, maj och största delen av september. Därefter återgick man dock till en längre undersökningsperiod.

TABLÅ 1: UNDERSÖKNINGSPERIODER FÖR MEDIEBAROMETERN 1979-1995.

ÅR:	PERIOD:	Datainsamling genom
1979	Hösten 1979	PUB
1980	"- 1980	PUB
1981	"- 1981	PUB
1982	"- 1982	PUB
1983	"- 1983	PUB
1984	"- 1984	PUB
1985/86	4/9-85 - 7/5-86	PUB
1986/87	26/9-86 - 21/3-87	PUB
1987/88	4/9-87 - 7/5-88	PUB
1988	13/1-88 - 3/12-88	PUB
1989	10/1-89 - 8/12-89	PUB
1990	12/2-90 - 8/12-90	PUB
1991	15/1-91 - 15/12-91	PUB
1992	14/2-92 - 13/12-92	PUB
1993	11/1-93 - 25/5-93	PUB
1993	12/10-93 - 6/12-93	MMS
1994	21/2-94 - 14/12-94	Nordicom/SIFO
1995	25/2-95 - 8/12-95	Nordicom/SIFO

Mediebarometern 1995 avser mediernas räckvidd följande dagar: 25 /2, 10 /3, 11 /3, 20 /3, 22 /3, 4/4, 20/4, 23/4, 27/4, 3 /5, 7 /5, 19 /5, 22 /5, 30 /5, 3 /9, 6/9, 21/9, 16/ 10, 17/10, 18/10, 20/10, 21/10, 22/10, 13/11, 14/11, 18/11, 30 /11 och 8/12.

Som tidigare påpekats gäller från och med 1988 att man övergått till att studera kalenderår, men sommaren används fortfarande inte för datainsamling. 1995 års studie omfattar perioden 25 februari till och med 8 december. Under sommaren, mellan den 31 maj och den 3 september har dock inga intervjuer genomförts. Före 1988 var emellertid undersökningsperioden ännu mer

koncentrerad till vinterhalvåret, vilket tydligt framkommer ovan. Att sommaren utesluts är följaktligen inget nytt. Det är svårt att bedöma vilka eventuella konsekvenser byten av undersökningsperiod kan ha haft. Det är dock viktigt att ha dem i åtanke vid tolkningen av resultaten.

1.2 Mediebarometern 1995

Undersökningen har i likhet med föregående år genomförts med hjälp av telefonintervjuer. Svarspersonerna fick besvara frågor angående om och vilka olika medier de tagit del av under gårdagen. Resultaten i Mediebarometern anger på så vis räckvidden för olika medier, d v s hur stor del av allmänheten som nås av olika medier en genomsnittlig dag.

Uppgifterna till Mediebarometern 1994 och 1995 har samlats in av SIFO på uppdrag av Nordicom. När Nordicom övertog huvudmannskapet för Mediebarometern 1994 gjordes ett antal förändringar i frågeformuläret för Mediebarometern. Tanken var att anpassa frågorna till förändringar i mediestruktur och medieutbud. Några av dessa förändringar fick konsekvenser för utfallet på frågorna. Det gäller bland annat de frågor som berör lyssnandet på grammofon, läsningen av populärpress, böcker och TV-tittande.

Frågan om lyssnandet på grammofon har anpassats till att även inkludera CD-spelare i frågeformuleringen. Vad gäller läsningen av populärpress har denna fråga kompletterats så att den förutom veckopress omfattar tidningar med månadsutgivning.

Frågan om bokläsning har specificerats till att inkludera skolböcker, faktaböcker eller böcker som man läser för sitt eget nöjes skull. Tidigare ställdes frågan utan specifikationer. TV- och videofrågorna hämtades i Mediebarometrarna före 1993 direkt från PUB:s pågående publikräkningar där tittandet studerades mera i detalj.

Hösten 1993 när Mediamätning i Skandinavien (MMS) svarade för insamlingen av data till Mediebarometern kompletterades Mediebarometerns frågeformulär med TV- och videofrågor. Inför 1994 års studie gjordes ytterligare några förändringar i formuläret med avseende på TV-frågan. Bland annat förtydligades det i frågan att TV-tittande inte avser tittande på video eller text-TV. Formuläret kompletterades också med frågor gällande text-TV. Bakgrundsfrågorna har förnyats och ett antal frågor har kompletterats med frågor om läsning, tittande och lyssnade längre tillbaka än igår. Inför 1995 års undersökning gjordes ytterligare kompletteringar i formuläret bl a med avseende på medieutrustning i hemmen och läs- och tittar tidpunkter för morgonpress, TV och radio.

En annan förändring jämfört med tidigare år gäller benämningarna av populärpress och tidskrifter i denna rapport. För att inga missförstånd skall uppstå i jämförelserna med frågeformuläret och Nordicoms Mediebarometer ändrar Dagspresskollegiet från och med i år benämningen populärpress till vecko-/månadstidningar och benämningen tidskrift till special-/facktidskrift.

1.3 Metod

Mediebarometern 1995 omfattar 2370 personer i åldersintervallet 9-79 år. Undersökningen har i likhet med föregående år genomförts med hjälp av telefonintervjuer. Svartpersonerna fick besvara frågor angående om och vilka olika medier de tagit del av under senaste dagen/veckan/månaden/halvåret/året (se bilaga 1).

Resultaten i Mediebarometern anger på så vis räckvidden för olika medier, dvs hur stor andel av allmänheten som nås av olika medier en genomsnittlig dag.

Svarsfrekvensen i Mediebarometern är vanligen hög. Bortfallet har under de olika undersökningsperioderna varierat mellan 10 och 15 procent. Åren 1993 och 1994 var bortfallet omkring 20 procent, årets Mediebarometer uppvisar ett bortfall på 25 procent. De största enskilda bortfallen i de senaste årens barometrar utgörs av personer som, SIFO inte kunnat få tag i telefonnummer till. Den totala svarsandelen på 75 procent måste trots allt betraktas som ett mycket gott resultat.

1.4 Redovisning

Tanken med Mediebarometern är som tidigare nämnts att kartlägga olika massmediers räckvidd samt långsiktiga trender i konsumtionen. I denna rapport redovisas utvecklingen för olika medier i separata avsnitt och olika gruppers konsumtion belyses.

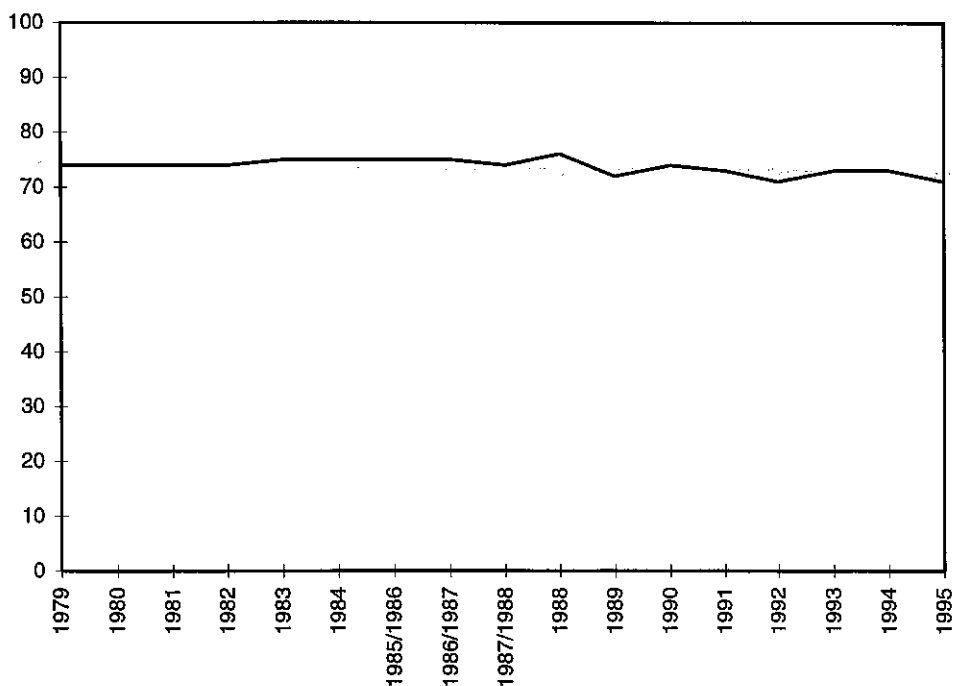
2 MORGONPRESS

2.1 Morgontidningsläsning en genomsnittlig dag

Andelen morgontidningsläsare en genomsnittlig dag bland den svenska befolkningen, (9-79 år) låg omkring 75 procent under 1980-talet. I 1990-talets Mediebarometrar har andelen läsare varit något lägre. Andelen för 1995 är 71 procent. Dagstidningsläsningen i Sverige ligger dock fortsatt på en hög nivå; skillnaderna mellan de olika åren är marginella. I vilken utsträckning de senare årens mätningar ger uttryck för en nedåtgående trend är svårt att uttala sig om då kurvan har tenderat att vara en aning mer instabil under de senaste sju åren (figur 1).

FIGUR 1: Andel som igår har läst i minst en morgontidning 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon morgontidning igår?.

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Andelen som läst en morgontidning under den senaste veckan uppgår till 90 procent vilket är en svag minskning jämfört med föregående år. Andelen som läser mer än en morgontidning har legat omkring 10 procent i samtliga mediebarometrar. I årets undersökning är andelen flertidningsläsare 12 procent. Vilket är att betrakta som en relativt hög siffra. I fjolårets undersökning låg flertidningsläsarna på 13 procent. Den högsta siffran som uppmätts sedan

1983 då andelen flertidningsläsare låg på samma nivå. De lägsta siffrorna med avseende på flertidningsläsning uppmättes i slutet på 1980-talet och början på 1990-talet. Dessa minskningar i flertidningsläsningen var dock marginella och knappast statistiskt säkerställda. Även flertidningsläsningen är med andra ord stabil över tid.

2.2 Morgontidningsläsning olika veckodagar

Ett stort antal morgontidningar utkommer inte på söndagar, vilket innebär att man i vissa geografiska regioner inte kan läsa en lokal morgontidning dagligen. Detta förhållande gör det särskilt angeläget att göra skillnad mellan olika veckodagar vid studier av läsningen.

TABELL 1: Andel morgontidningsläsare olika veckodagar 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon morgontidning igår?.

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1979	79	82	86	82	77	81	60
1980	82	78	82	78	84	80	59
1981	84	83	86	86	75	72	52
1982	87	84	81	84	82	72	56
1983	85	89	84	84	82	69	62
1984	86	89	82	83	76	72	56
1985/86	84	86	84	85	84	78	54
1986/87	87	78	85	84	88	77	55
1987/88	87	82	76	87	79	78	50
1988	86	85	83	87	82	77	55
1989	84	82	81	86	76	76	45
1990	86	86	81	83	78	84	46
1991	81	83	79	83	79	81	49
1992	80	77	81	78	82	72	44
1993	82	84	81	81	78	71	56
1994	82	78	85	85	82	61	54
1995	79	83	83	80	76	69	54

Anm: Tabellens åldersintervall är 15-70 år.

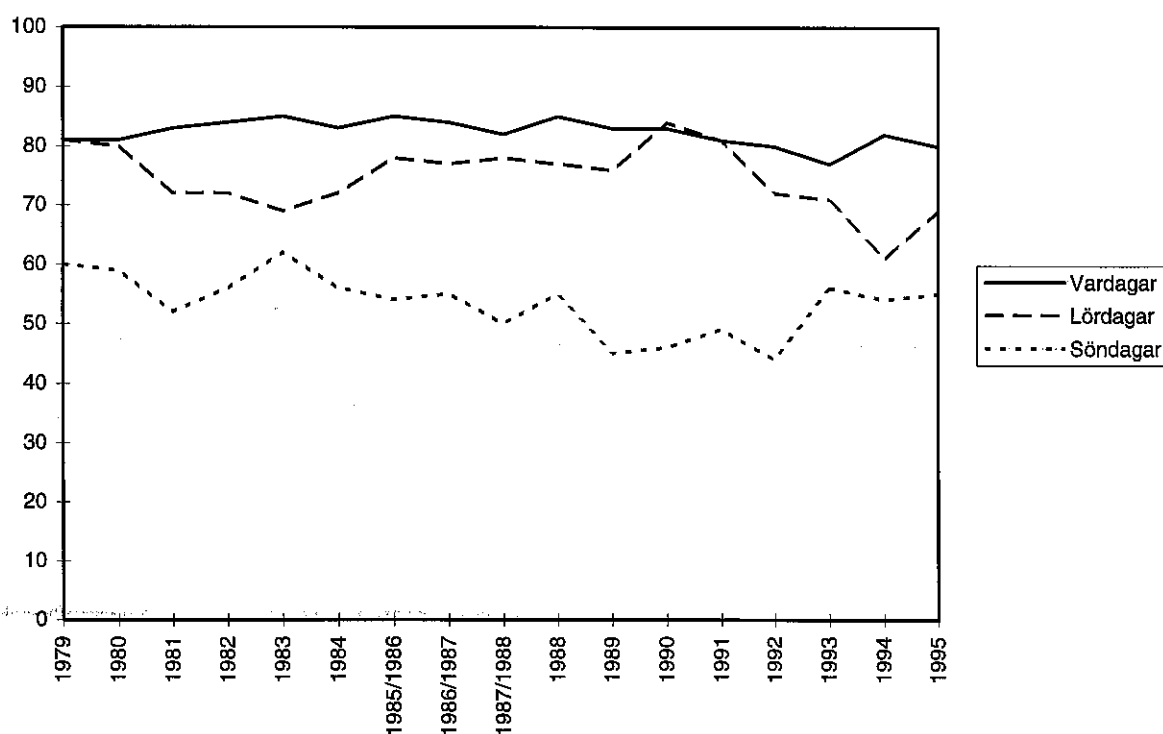
80 procent av allmänheten mellan 15-70 år läser minst en morgontidning en genomsnittlig vardag. Motsvarande siffra för lördagar är 69 procent och för söndagar 54 procent.

Beräknar man utvecklingstendenserna för vardagsläsningen genom att skapa medelvärden för de fem första (1979-1983), de sex mittersta (1984-1989) respektive de sex sista undersökningsåren (1990-1995) (vilket finns grund till att göra med tanke på att varje procentsiffra baserar sig på relativt få personer) finner man att andelen regelbundna läsare på vardagar var något högre under 1980-talets senare halva. Under 1990-talet har andelen läsare återigen minskat något.

När det gäller läsningen under veckosluten tenderade den att minska något både under lördagar och söndagar under början av 1980-talet. Efter 1983 märks en tendens till minskad läsning på söndagar när lördagsläsningen ökar och vice versa. När lördagsläsningen ökade svagt i mitten och slutet av 1980-talet tenderade läsningen på söndagar att minska. När lördagsläsningen under senare år har pekat mot en minskning märks en svag uppgång i läsningen på söndagar. Söndagsläsningen tenderade att minska när lördagsläsningen gick upp i början på 1990-talet. Dessa tendenser framkommer tydligare i figur 2 där vardagarna redovisas sammanslagna och jämförs med lördags- och söndagsläsningen.

FIGUR 2: Morgonpressläsning olika veckodagar 1979-1995 (procent).

FRÅGA: Läste Du någon morgontidning igår?.

Anm: Figurens åldersintervall 15-70 år

2.3 Morgontidningsläsning i olika grupper

Vi vet av erfarenheter från tidigare studier att Morgonpressläsning är bunden till olika egenskaper hos läsarna, exempelvis sociala vanor och disponibel tid (se Weibull och Kratz 1995 och SOU 1994:94) Tabell 2 redogör för morgontidningsläsningen i olika grupper. Här framgår att män läser morgontidningar i högre utsträckning än kvinnor. Dessutom är morgontidningsläsningen mer utbredd bland högutbildade personer i jämförelse med medel- och lågutbildade. Skillnaderna är dock marginella. Störst betydelse för skillnader i läsning har åldern.

Regelbundenheten i läsningen tenderar att öka med ålder. I den yngsta åldersgruppen (9-14 år) läser omkring 27 procent en morgontidning en genomsnittlig dag. Sett över hela mätperioden på 17 år märks det att andelen morgontidningsläsare har minskat i den yngsta gruppen. Bland de äldsta där andelen morgontidningsläsare är som högst ligger andelen läsare på 83 procent en genomsnittlig dag.

TABELL 2: Andel morgontidningsläsare inom olika grupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon morgontidning igår?

FRÅGA: När läste Du en morgontidning senast?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	74	77	71	41	59	80	85	80	75	77	78
1980	74	73	75	41	67	78	82	80	75	79	78
1981	74	74	73	46	66	80	76	82	73	78	88
1982	74	75	73	42	65	79	83	83	76	79	82
1983	75	75	75	41	71	80	84	76	77	77	88
1984	75	72	75	46	69	79	77	80	75	78	79
1985/86	75	76	74	44	64	79	84	83	76	78	86
1986/87	75	77	73	40	68	80	83	85	79	78	83
1987/88	74	75	72	40	69	76	82	81	77	76	81
1988	76	76	76	37	68	78	85	85	78	79	84
1989	72	71	74	32	65	76	82	82	77	71	86
1990	74	75	73	36	65	76	84	83	79	73	85
1991	73	77	69	41	64	76	82	80	75	74	87
1992	71	71	71	35	61	73	79	83	73	71	84
1993	73	73	73	37	64	75	83	82	76	74	85
1994	73	72	74	31	65	71	82	86	79	72	84
1995	71	71	71	27	65	72	82	83	74	73	84
läst under senaste veckan:											
1991	91	92	90	70	89	92	95	94	93	91	97
1992	90	90	89	65	89	93	94	95	92	93	95
1993	89	90	89	63	88	91	95	93	91	92	95
1994	92	92	92	68	84	93	95	96	93	93	97
1995	90	91	90	65	89	92	96	94	93	92	96

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

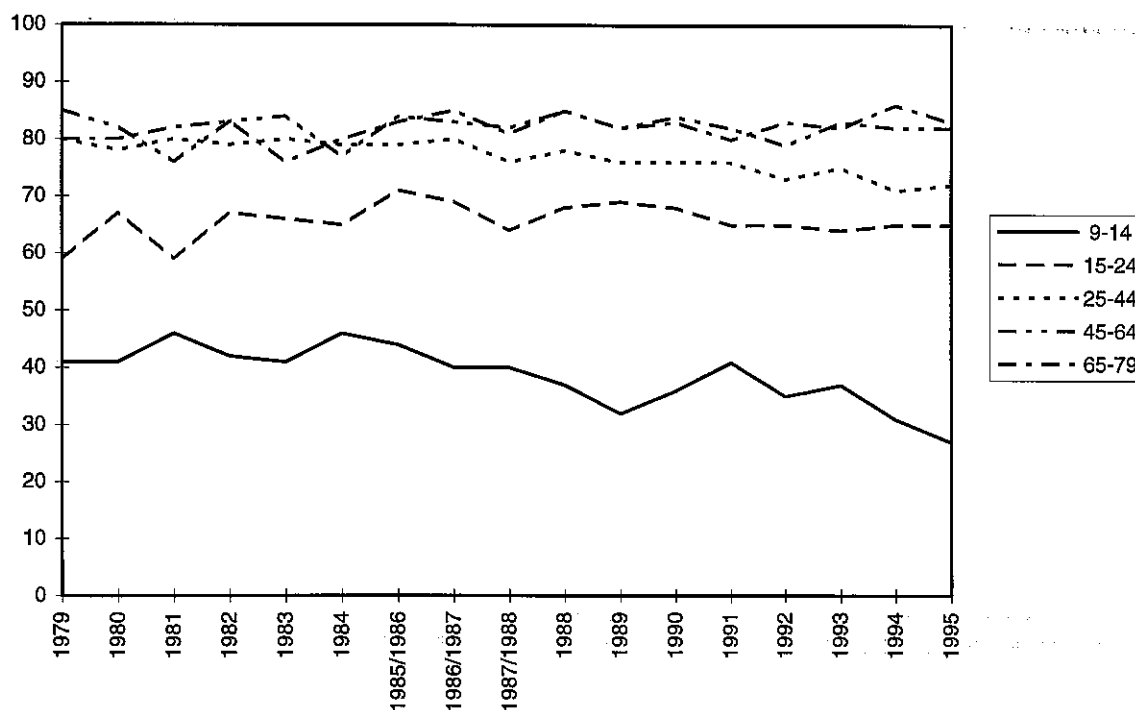
Ålder kan ses som en indikator på sociala vanor och yngre människor tenderar ofta att vara mindre vanemässiga i sitt mediebetende. De byter exempelvis morgontidning oftare och har i mindre utsträckning arbetat in ett vanemönster i sin mediekonsumtion. Äldre personer däremot har i allmänhet ett mer vanemässigt förhållningssätt, inte bara till dagspress utan till varje enskilt medium (se Weibull, 1983 och Kratz, 1994).

En viktig faktor för att man skall ta del av olika massmedier är också disponibel tid. De äldre har normalt mer tid att avsätta för medierna, vilket innebär att medierna inte behöver konkurrera

med så många andra typer av sysselsättning (Weibull 1989, Weibull och Kratz 1995). För att närmare studera hur de olika åldersgruppernas morgontidningsläsning utvecklats redovisas detta enskilt i figur 3.

FIGUR 3: Morgonpressläsning i olika åldersgrupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon morgontidning igår?

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Barnen (9-14 år) visar en något minskande tendens, vilken kan tänkas uttrycka en ökande konkurrens från andra medier. Ungdomarna visar upp ett något jämnare mönster.

Medelvärdena för de nio första respektive sista åtta undersökningsåren är nästan samma 66,5 procent respektive 65 procent, någon generell nedgång bland ungdomarna kan således inte skönjas. I de två åldersgrupperna mellan 25-64 år finns en mycket stabil andel läsare över tid.

Möjligen märks en viss nedgång i åldersgruppen 25-44 år. Medelvärdet för de nio första åren ligger på 79 procent och medelvärdet för de åtta senare åren ligger på 75 procent.

2.4 Flertidningsläsning

Andelen av allmänheten som läser mer än en morgontidning en genomsnittlig dag har under perioden 1979-1993 legat runt 10 procent, årets mätning visar att andelen flertidningsläsare ligger på 12 procent. Förra året låg siffran på 13 procent. Det var då den högsta siffran sedan 1983, då andelen flertidningsläsare låg på samma nivå. Huruvida detta är starten på en uppåtgående trend för flertidningsläsningen eller endast ett enstaka tillfälle är det för tidigt att uttala sig om.

TABELL 3: Morgontidningsläsning - andel som läser två eller fler tidningar 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste du någon morgontidning igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	10	15	6	4	7	14	12	8	6	14	24
1980	10	13	8	-	6	14	13	9	9	10	22
1981	9	12	6	-	6	11	13	10	6	11	22
1982	11	14	9	-	5	14	16	17	10	12	23
1983	13	16	10	1	11	16	15	12	12	13	23
1984	10	12	8	3	10	11	11	11	9	12	13
1985/86	9	11	5	-	8	9	10	9	7	8	19
1986/87	10	11	10	3	4	10	17	12	9	11	16
1987/88	11	12	9	2	6	13	13	12	9	11	20
1988	9	9	9	-	5	10	12	13	8	10	16
1989	9	11	8	2	6	10	13	8	4	10	18
1990	9	10	8	1	8	8	12	13	8	10	17
1991	8	11	6	1	4	7	12	11	7	8	19
1992	9	9	8	1	4	8	14	9	6	8	19
1993	10	12	9	2	7	9	17	9	8	9	21
1994	13	15	11	1	10	13	17	13	9	13	26
1995	12	14	11	1	9	12	17	12	10	12	20

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år.

Flertidningsläsning förekommer främst bland äldre samt högutbildade personer. Andelen flertidningsläsare bland högutbildade ligger omkring 20 procent. Andelen ökade mellan 1993 och 1994 men har för perioden som helhet minskat något om man bortser från den relativt sett höga siffran i fjolårets Mediebarometer. Nedgången är relativt liten men den avspeglar sig även i minskningen av den överspridda storstadspressen under samma period (jfr. Weibull, 1991).

Huvudintrycket är emellertid att andelen flertidningsläsare i övrigt legat på en relativt stabil nivå i samtliga grupper under åttioalet.

Flertidningsläsningen är vanligare måndag-fredag än under veckosluten, vilket till stor del beror på att "dubbelläsningen" är knuten till arbetsplatsen (Reimer och Weibull, 1985; Anshelm och Strid, 1989).

2.5 Lästid för morgonpress

I Mediebarometern ställs även frågor om hur lång tid människor ägnar sig åt sin morgontidning. Det är viktigt att inte se uppgifterna om lästid som något exakt. Den lästid som människor uppger handlar mer om deras intresse för tidningen i kombination med den tid de avsätter för morgontidningsläsning. Under åttiotalet har den genomsnittliga lästiden pendlat mellan 30 och 33 minuter. Den genomsnittliga lästiden bland läsarna uppgår 1995 till 31 minuter.

TABELL 4: Genomsnittlig lästid morgontidningar 1980-1995 (genomsnittligt antal minuter bland läsare.)

FRÅGA: Ungefär hur länge läste Du morgontidningen (-arna) igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	32	33	30	10	22	31	34	44	33	31	38
1981	31	34	28	12	20	30	36	44	32	29	38
1982	31	34	28	11	19	29	35	47	33	30	34
1983	32	33	30	13	19	31	35	46	33	28	36
1984	30	32	27	11	25	28	31	46	32	29	33
1985/86	33	35	30	11	23	30	37	47	35	31	37
1986/87	32	33	31	12	22	30	36	48	35	29	35
1987/88	31	33	28	13	20	29	34	46	32	31	34
1988	30	32	29	13	18	27	34	45	32	28	33
1989	31	32	30	12	18	28	36	44	32	30	35
1990	29	32	26	11	20	25	32	43	31	27	33
1991	29	34	26	12	20	25	31	45	31	26	34
1992	29	30	29	9	17	26	32	43	31	28	33
1993	30	32	28	17	22	26	32	43	33	29	31
1994	30	31	30	12	19	26	33	45	34	27	35
1995	31	32	30	10	21	26	33	49	33	28	36

Anm 1: För 1985/86 har underlaget för beräkning av lästiden justerats något, vilket kan ha inneburit en svag underskattning av lästiden.

Anm 2: Tabellens åldersintervall 9-79 år

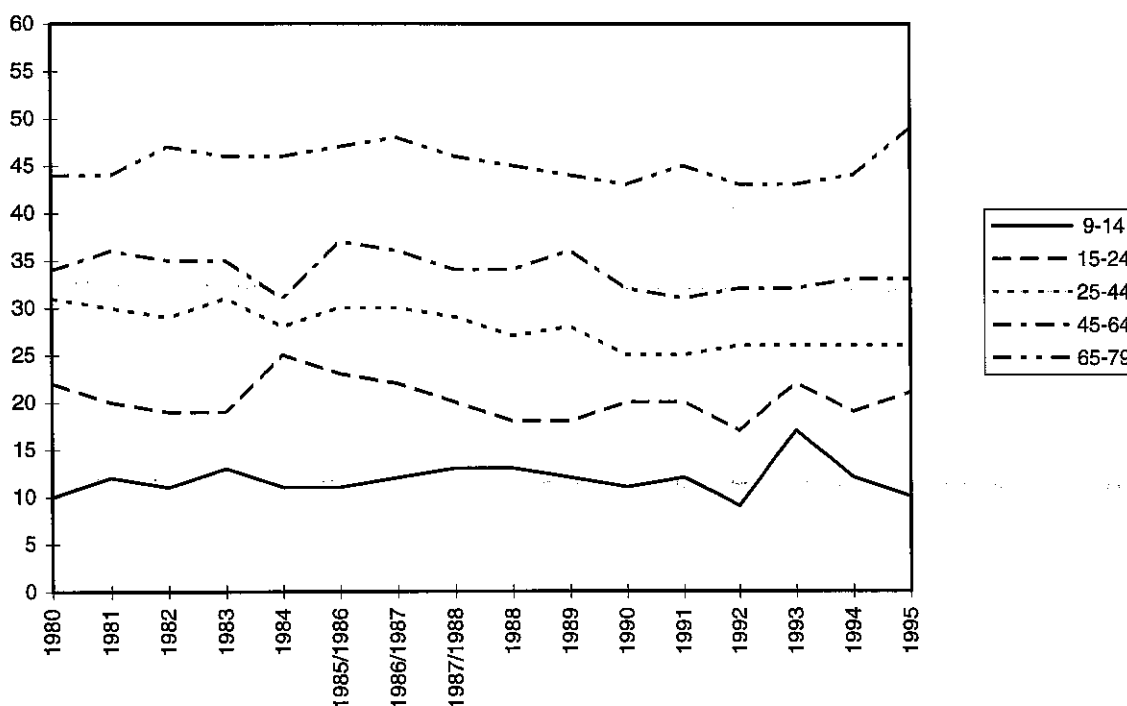
Vi har tidigare sett att andelen läsare varierar i olika grupper av befolkningen och liknande tendenser finns beträffande lästiden. Män läser genomgående sin tidning något längre tid än kvinnorna men skillnaden har minskat över tid. Äldre människor ägnar klart mer tid åt tidningen än yngre. Låg- och högutbildade läser längre tid än mellanutbildade. I likhet med den totala läsningen, avspeglar dessa resultat de sociala vanemönstren som dominerar respektive grupp.

De flesta tendenser återkommer samtliga år, vilket kan ses som ett stöd åt antagandet om den sociala vanans betydelse för morgonpressläsningen.

Som vi tidigare sett visade sig ålder ha störst betydelse för regelbundenheten i läsningen och det samma gäller lästiden. I figur 4 redovisas därför genomsnittstiden för olika åldersgrupper för att lättare kunna göra jämförelser över tid.

FIGUR 4: Lästid morgonpress i olika åldrar 1979-1995 (genomsnittligt antal minuter bland läsare).

FRÅGA: Ungefär hur länge läste Du tidningen (arna) igår?

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Samtliga åldersgrupper uppvisar en påfallande stabilitet genom åren även om lästiden bland ungdomar (15-24 år) och medelålders (45-64-år) pendlat något år från år. Figur 4 visar tydligt att ju äldre man är desto längre tid ägnar man åt sin morgontidning.

2.6 Summering

Morgontidningsläsningen ligger på en hög och stabil nivå under hela perioden 1979-1995. 71 procent av svenska befolkningen läser en morgontidning en genomsnittlig dag. En svag minskning av regelbundna läsare har dock kunnat konstateras i den yngsta åldersgruppen (9-14 år) under senare delen av 1980-talet. Denna minskning kan ha ett visst samband med yngre personers ökande konsumtion av andra medier och kan på lång sikt innebära att tidningsläsningen får allt lägre prioritet hos de yngre mediekonsumenterna. Även bland medelålders personer kan det konstateras en viss minskning av andelen läsare en genomsnittlig dag. Andelen flertidningsläsare är också relativt stabil över tid. Även den genomsnittliga lästiden är mycket stabil över tid och i snitt en halvtimme om dagen avsätts åt morgontidningsläsning.

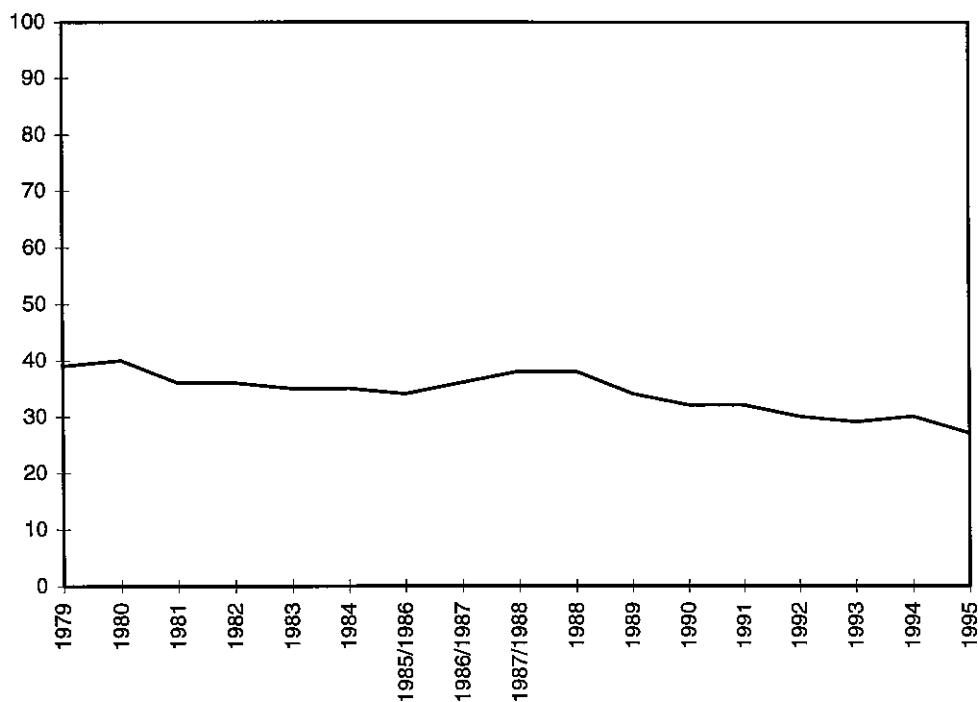
KVÄLLSPRESS

3.1 Kvällspressläsning en genomsnittlig dag

Efter att ha haft en upplagemässig minskning under första halvan av 1980-talet ökade kvällspressförsäljningen åter från 1986. Upplageökningen slog också med viss fördröjning igenom på den faktiska läsningen. Helhetsintrycket av figur 5 pekar dock tydligt på en vändande trend för kvällspressläsandet.

FIGUR 5: Kvällspressläsning 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon kvällstidning igår ?

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Under den första delen av 1980-talet visade kvällspressläsningen på en svag nedgång. Efter 1985 vändes denna till en svag uppgång fram till 1988 för att sedan återigen sjunka. 1993 års studie redovisades de då hittills lägsta andelarna när det gäller kvällspressläsningen, 29 procent. Årets Mediebarometer redovisar ännu lägre andel 27 procent läser en kvällstidning en genomsnittlig dag.

3.2 Kvällspressläsning olika veckodagar

Andelen kvällspressläsare är, till skillnad från andelen morgonpressläsare, högre under veckoslutet. På söndagarna används kvällstidningen ofta som en ersättare till den lokala morgontidningen, men även lördagsläsningen är under vissa år hög och en förklaring är säkerligen tidningarnas satsningar på bilagor och teman.

TABELL 5: Andel kvällstidningsläsare olika veckodagar 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon kvällstidning igår ?

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1979	42	47	39	36	40	39	52
1980	47	38	40	42	45	48	42
1981	40	33	36	40	41	47	38
1982	37	28	35	47	38	42	48
1983	35	37	30	50	43	44	38
1984	36	43	35	37	37	35	50
1985/86	36	35	38	34	33	38	40
1986/87	32	41	40	37	36	39	44
1987/88	38	44	43	40	42	34	54
1988	43	43	41	42	35	33	48
1989	36	31	39	35	33	36	43
1990	27	29	33	33	32	42	38
1991	28	34	32	35	32	34	35
1992	30	33	32	36	28	33	42
1993	31	28	32	33	30	33	39
1994	38	28	26	30	31	36	32
1995	27	28	26	29	28	28	36

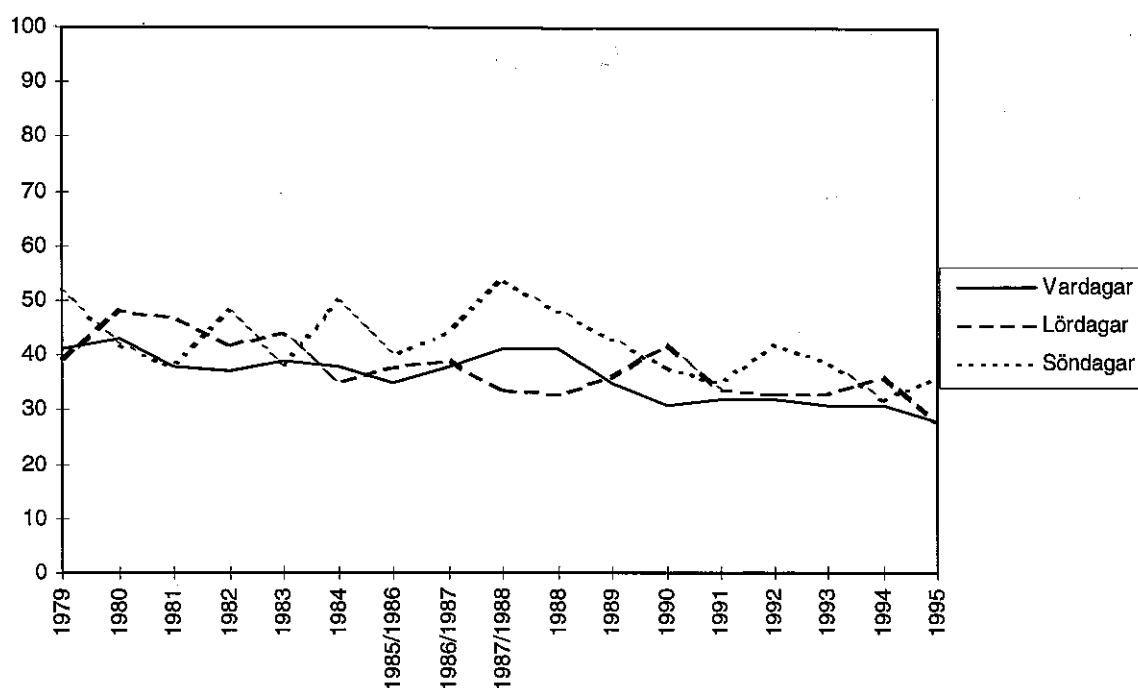
Anm: Tabellens åldersintervall 15-70 år

Jämför man vardagssiffrorna för kvällspress med motsvarande siffror i Orvesto-95, finner man att resultaten i Orvesto anger en klart högre andel kvällspressläsare än Mediebarometern. Denna procentuella skillnad är inte oväntad eftersom Orvestoundersökningen bygger på frågor som handlar om läsning av ett antal nummer en viss tidsperiod och Mediebarometern redovisar läsningen en genomsnittlig dag. Möjligen kan avvikelsen förklaras med att en stor del av kvällspressläsningen är sporadisk, vilket gör den svårare att uppskatta för en svarsperson. Detta förhållande kan i sin tur leda till en viss överskattning av läsningen.

I likhet med tidigare redovisningar av läsning enskilda veckodagar bör resultaten tolkas med försiktighet p g a det begränsade antalet svarspersoner. För att få ökad säkerhet i jämförelsen kan åren delas upp i ett fem och två sexårsintervall för jämförelser varje veckodag. Minskningen av läsare visar sig då vara störst på måndagar, tisdagar, fredagar och söndagar. Ett annat sätt att skapa ett bättre underlag till analysen är att dela in veckan i vardagar, lördagar och söndagar, en sådan analys redovisas i figur 6.

FIGUR 6: Kvällspressläsning olika veckodagar 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste du någon kvällstidning igår?

Anm: Figurens åldersintervall 15-70 år

Sett över hela mätperioden framkommer det ganska tydligt att vardagsläsningen har sjunkit. Andelen läsare en genomsnittlig vardag ligger i årets mätning på 28 procent. Siffran kan jämföras med ca 40 procent som läste en genomsnittlig vardag i början på 1980-talet samt omkring 1987 och 1988. Vardagsläsningen följer i stort samma tendens som för kvällspressläsningen totalt sett (se figur 5). När det gäller helgläsningen framträder inga entydiga tendenser. Mönstret är tämligen instabilt både beträffande lördags och söndagsläsningen. Om lördagsläsningen kan sägas att den visar en nedgång fram till slutet av 1980-talet då en svag uppgång märks för att åter följas av en nedgång. Söndagsläsningen uppvisar en slående instabilitet. Detta är troligen en avspeglning av utbudet, då vi vet att kvällspressen bitvis satsat stora resurser på söndagsbilagor.

3.3 Kvällspressläsning i olika grupper

Som vi sett skilde sig morgonpressläsningen åt i olika grupper av befolkningen och vi skall nu på samma sätt studera kvällspressläsningen i tabell 6. Läsningen en genomsnittlig dag varierar

med hänsyn till kön och ålder. Män läser i något högre utsträckning än kvinnor och människor mellan 15-64 år läser något oftare än de yngsta och de äldsta. Låg- och mellanutbildade läser något oftare än högutbildade. Mönstret är i stort sett samma som föregående år även om skillnaden i läsning mellan mellan- och lågutbildade jämnats ut något sedan kvällspressen tappade läsare bland de mellanutbildade 1989 och 1990. Under 1990-talet har kvällspressen tappat läsare i samtliga utbildningsgrupper. Den största nedgången märks dock bland högutbildade som tappat från 40 procent 1979 till 22 procent 1995.

De tendenser som uttrycks i undersökningsmaterialet är märkbart bland såväl kvinnor som män. Markant är också minskningen bland ungdomar och de mellan 25 och 44 år, vilka länge varit kvällspressens trognaste läsekrets.

Andelen som läst en tidning den senaste veckan uppgår till 64 procent. Sett till de som läst i en kvällstidning den senaste veckan märks samma tydliga skillnader mellan olika grupper som gäller för läsare en genomsnittlig dag.

TABELL 6: Andel kvällstidningsläsare inom olika grupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon kvällstidning igår ?

FRÅGA: När läste Du någon kvällstidning senast ?

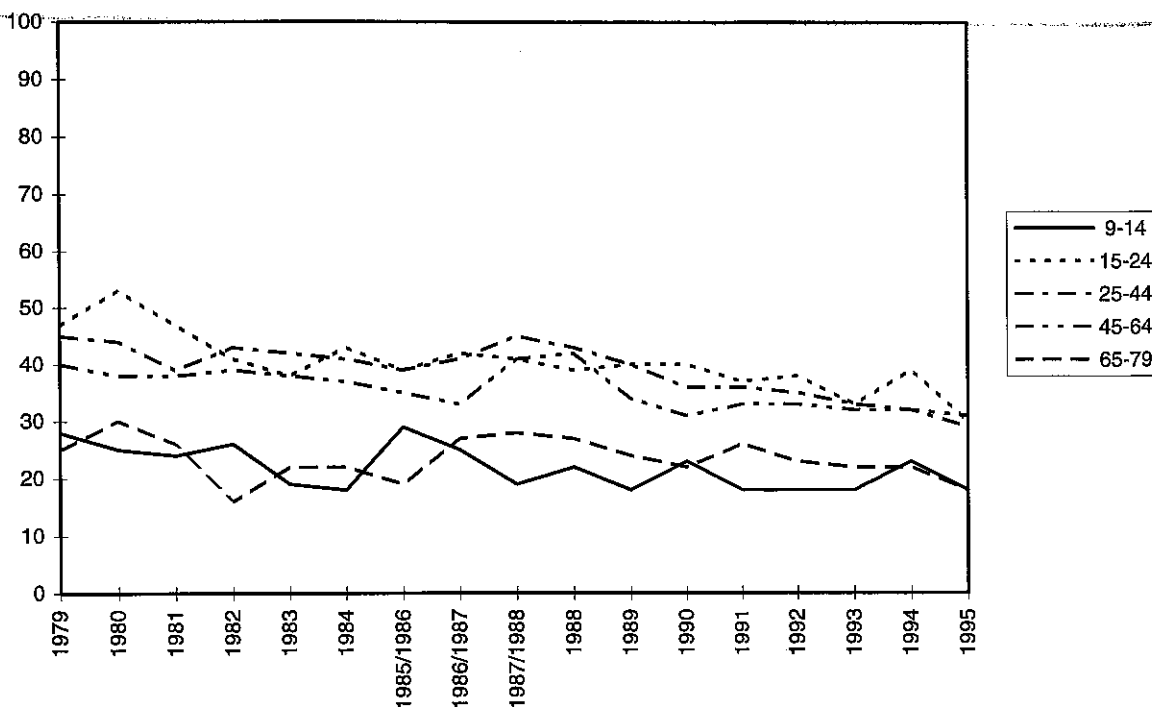
	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	39	44	35	28	47	45	40	25	39	44	40
1980	40	46	34	25	53	44	38	30	39	46	41
1981	36	41	32	24	47	39	38	26	38	48	24
1982	36	38	34	26	41	43	39	16	35	47	29
1983	35	39	31	19	38	42	38	22	35	42	34
1984	35	38	32	18	43	41	37	22	37	40	32
1985/86	34	39	29	29	39	39	35	19	32	41	31
1986/87	36	40	31	25	42	41	33	27	35	40	37
1987/88	38	40	36	19	41	45	41	28	37	46	38
1988	38	40	35	22	39	43	42	27	37	45	35
1989	34	39	29	18	40	40	34	24	33	39	34
1990	32	35	28	23	37	36	31	22	33	33	27
1991	32	35	29	18	38	36	33	26	33	39	24
1992	30	34	27	18	32	35	33	23	31	35	28
1993	29	33	27	18	33	33	32	22	29	35	26
1994	30	33	27	23	34	32	32	22	30	34	23
1995	27	31	24	18	30	29	31	18	28	31	22
senaste veckan											
1991	63	66	61	39	74	73	63	48	63	74	58
1992	61	65	55	41	71	69	60	40	56	70	57
1993	59	60	56	39	71	67	60	40	54	71	52
1994	63	67	58	49	75	71	63	46	62	72	55
1995	64	66	61	46	75	70	65	48	64	73	55

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Ålder är återigen den faktor som visar sig ha störst betydelse för skillnader i människors läsvanor och för att ytterligare belysa utvecklingstendenserna i olika åldersgrupper redovisas läsningen i figur 7.

FIGUR 7 Kvällspressläsning i olika åldersgrupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon kvällstidning igår?

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Huvudintrycket är att utvecklingstendenserna i samtliga åldersgrupper, i grova drag följer den totala utvecklingen för kvällspressen. Mer anmärkningsvärt är att det ökande kvällspressläsandet i slutet av 1980-talet, som tydligt framkommer, nästan uteslutande utgörs av en ökning i kvällspressläsandet bland de två äldsta grupperna och att det är grupperna 15-24, 25-44 och 45-64 år som minskat sin läsning mest under senare åren. Bland de yngsta (9-14 år) är mönstret mer oregelbundet. Andelen läsare har i princip omväxlande gått upp och ned vart annat år.

3.4 Lästid för kvällspress

Lästiden för kvällspress har undersökts på samma sätt som för morgonpress. Den genomsnittliga lästiden har varit tämligen stabil sedan 1980. På senare år har en svag minskning av lästiden för kvällspress kunnat utläsas. Den genomsnittliga lästiden 1995 uppgår till 26 minuter.

TABELL 7: Genomsnittlig lästid kvällstidningar 1980-1995 (bland-läsare i minuter)

FRÅGA: Ungefär hur länge läste Du kvällstidningen (arna) igår ?

	Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	29	32	25	14	24	30	32	38	34	25	28
1981	30	32	27	21	22	30	33	46	33	28	32
1982	27	30	25	15	21	26	36	46	33	25	27
1983	29	30	27	12	24	29	32	36	30	30	28
1985/86	30	33	26	12	22	30	37	42	35	30	27
1986/87	29	32	25	13	24	31	32	36	34	28	26
1987/88	29	31	26	15	23	27	34	37	32	27	28
1988	29	31	27	12	24	30	31	38	33	28	27
1989	26	29	22	12	20	25	30	34	30	25	25
1990	27	29	26	14	21	29	29	37	30	27	27
1991	26	29	22	10	22	25	29	35	28	27	27
1992	25	27	23	12	19	25	27	34	29	24	24
1993	28	30	25	17	23	27	28	40	31	26	27
1994	27	28	26	13	22	27	29	36	29	27	30
1995	26	28	24	12	22	26	28	39	30	25	26

Anm 1: Fr o m 1985/86 beräknas lästiden annorlunda

Anm 2: Tabellens åldersintervall 9-79 år

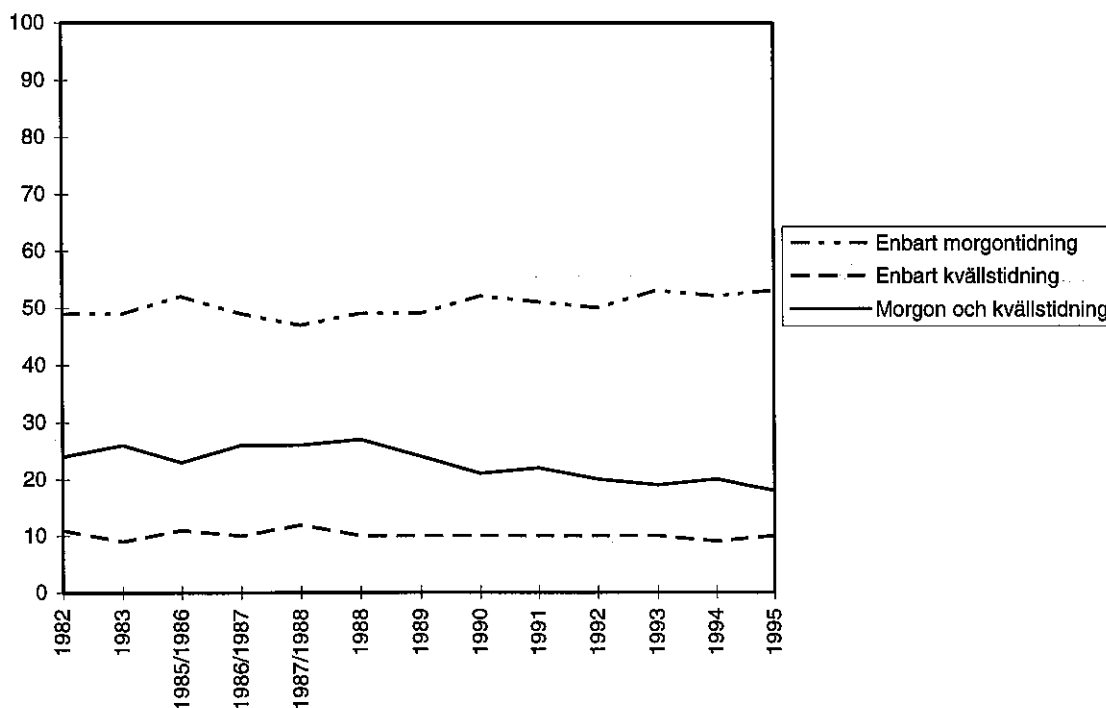
Lästiden för kvällspress är i likhet med motsvarande data för morgonpress inte helt jämförbara över tid. Skillnader mellan olika grupper kan dock studeras. Samtliga år framkommer tydligt att män och äldre människor läser kvällstidningen längre tid än övriga grupper en genomsnittlig dag. Männen är genomgående mer benägna att läsa kvällstidningar. De läser också förhållandevis lång tid. De äldre (65-79 år), som läser kvällspress (endast 22 procent) har en förhållandevis lång lästid (39 minuter). De har, som ovan berörts, i det flesta fall mer tid till förfogande, vilket avspeglar sig i lästiden för såväl kvällspress som morgonpress (Jfr också Weibull och Kratz 1995).

3.5 Morgon- och kvällspresläsning

Kvällspressen i Sverige fungerar huvudsakligen som ett komplement till lokal morgonpress och hänger samman med intresse för underhållning och sport. (Weibull och Kratz, 1995). För att kunna analysera kvällspressens funktion mer ingående riktas uppmärksamheten i detta avsnitt till kvällspressens förhållande till morgonpress. Det har under hela 1980-talet varit en relativt liten andel av befolkningen som en genomsnittlig dag läser endast kvällspress. Så är även fallet detta år, då endast nio procent av befolkningen läser kvällspress utan att ta del av morgonpress.

FIGUR 8: Morgon- och kvällspresläsning 1982-1995 (procent)

FRÅGA: Läste du någon morgontidning igår ?
FRÅGA: Läste Du någon kvällstidning igår ?

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Figur 8 visar att differenserna mellan de undersökta åren är marginella när det gäller de som enbart läser morgontidningar. Ett svagt mönster utmärker sig dock. Andelen som endast läser morgonpress minskade något fram till 87/88 för att sedan öka svagt igen. Tendenserna beträffande de som både tar del av morgon och kvällstidningar är något tydligare. Andelen dubbelläsare ökade svagt fram till 1988. Under slutet av 1980-talet och under 1990-talet har

andelen läsare av både morgon och kvällspress legat på en lägre nivå än tidigare. Rent konkret visar sig ökningen av andelen kvällspressläsare mot slutet av 1980-talet på två sätt. De som tidigare enbart läste morgonpress började att läsa kvällspress som ett komplement till morgontidningen, en ökning som vändes till en minskning i början av 1990-talet. Den begränsade andel som enbart läser kvällspress är konstant omkring 10 procent (nio procent 1995).

TABELL 8: Andel läsare - kombination av morgon- och kvällspress 1982-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon morgontidning igår ?
FRÅGA: Läste Du någon kvällstidning igår ?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Enbart morgontidning											
1982	49	49	50	33	41	48	52	73	53	45	61
1983	49	45	53	30	48	47	54	59	51	46	60
1985/86	52	47	56	31	41	51	57	70	55	48	61
1986/87	49	46	53	28	42	49	57	62	54	48	55
1987/88	47	46	48	33	41	45	52	60	50	43	53
1988	49	47	51	29	42	48	50	65	52	46	56
1989	49	43	54	24	40	48	56	64	54	45	57
1990	52	51	54	24	41	52	61	66	56	52	64
1991	51	51	50	32	43	52	55	61	52	57	68
1992	50	47	53	26	44	49	54	66	53	49	61
1993	53	52	55	30	45	53	59	66	58	50	63
1994	52	50	55	25	44	50	57	68	56	48	66
1995	53	50	55	22	47	54	58	69	54	52	68
Enbart kvällstidning											
1982	11	12	11	17	17	12	8	6	11	12	7
1983	9	9	9	8	15	9	7	5	9	11	5
1985/86	11	11	11	16	15	11	8	6	11	11	6
1986/87	10	9	11	13	15	10	7	5	10	10	8
1987/88	12	11	13	12	13	14	11	8	11	14	11
1988	10	11	10	14	13	13	7	7	10	12	7
1989	10	11	9	10	15	11	8	6	9	13	6
1990	10	11	9	11	14	12	8	5	10	12	6
1991	10	10	10	9	16	11	7	7	10	12	5
1992	10	10	10	10	15	12	8	6	11	12	4
1993	10	11	9	11	15	11	8	7	11	12	5
1994	9	11	8	17	14	11	7	5	8	11	6
1995	9	10	8	13	12	11	6	4	8	10	6
Morgon och kvällstidning											
1982	24	26	22	9	24	31	32	10	24	35	22
1983	26	30	22	11	23	33	30	17	26	31	29
1985/86	23	29	18	13	24	28	27	13	21	29	25
1986/87	26	31	21	12	27	31	26	22	25	30	28
1987/88	26	29	24	8	29	31	29	21	26	32	27
1988	27	29	25	8	26	30	35	20	27	33	28
1989	24	27	20	8	25	28	26	18	23	26	28
1990	21	24	19	11	23	24	23	16	23	22	21
1991	22	25	19	9	22	24	27	19	23	26	19
1992	20	24	17	9	17	23	25	18	21	23	24
1993	19	22	19	5	21	21	25	18	22	24	18
1994	20	22	19	5	21	21	25	18	22	24	18
1995	18	21	15	5	18	18	24	14	20	21	16

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

När det gäller kombinationer mellan morgon- och kvällspress i olika grupper framkommer den förväntade bilden. Män och personer i medelåldern är i större utsträckning än andra grupper benägna att läsa både morgon- och kvällspress. Den största nedgången märks bland 25-44-åringarna. Där andelen läsare av både morgon- och kvällspress sjunkit med drygt 10 procentenheter från 1982 till 1995. Även bland ungdomar och personer mellan 45-64 år märks en markant nedåtgående trend i läsningen av både morgon- och kvällspress. Bland de som enbart läser morgontidningar hittar vi främst äldre personer och i åldersgrupperna mellan 9-44 år återfinns förhållandevis många som enbart läser kvällspress. Differenserna är relativt stora och tendenserna återkommer under samtliga undersökta år.

3.6 Summering

En knapp tredjedel av den svenska befolkningen läser varje dag en kvällstidning. Den minskning av andelen läsare som framkom under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet, vände fr o m 1986/87 till en ökning. Denna ökning har från och med 1989 års undersökning vänts och pekar nu mot en nedåtgående trend. De i tidigare studier påvisade skillnaderna mellan olika grupper och olika veckodagar, när det gäller kvällstidningsläsning, bekräftas i årets resultat. Den genomsnittliga lästiden är 1995 något kortare än vad den varit under mitten av 1980-talet.

Andelen som läser både kvälls- och morgonpress ökade svagt mot slutet av 1980-talet, jämfört med mitten av 1980-talet. Ett resultat som visar att den ökande kvällspressläsningen i första hand skall betraktas som att morgonpressläsningen kompletterats med kvällspress i större utsträckning, än vad som var fallet i mitten på 1980-talet. Under 1990-talet har andelen som kombinerar morgon- och kvällspressläsning åter sjunkit något.

4 VECKO- OCH MÅNADSTIDNINGAR

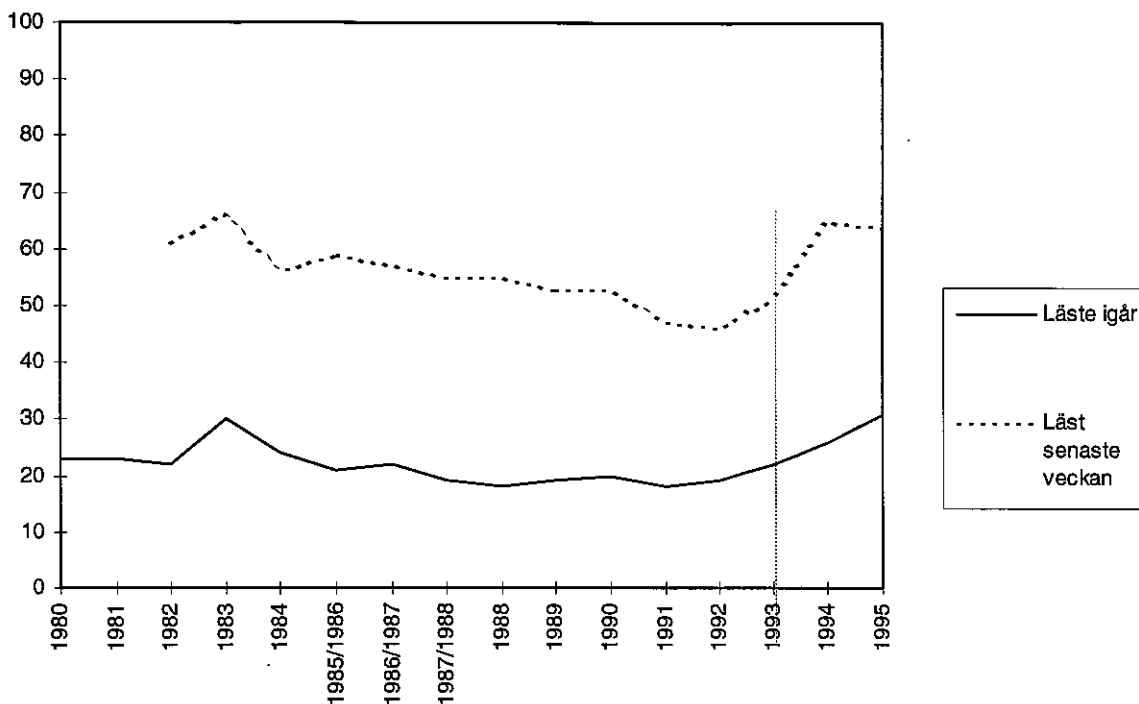
4.1 Läsning av vecko-/månadstidningar en genomsnittlig dag

Dagspresskollegiets tidigare Mediebarometrar har använt beteckningen populärpress för läsningen av veckotidningar. I årets Mediebarometer övergår vi till beteckningen vecko-/månadstidning vilket överensstämmer med den beteckningen som används i den av Nordicom utgivna Mediebarometern. Här måste också påpekas att fram till och med 1993 gällde frågan endast veckopressläsning. Från och med 1994 innefattar frågan tre huvudkategorier av tidningar. Den första är vecko- och månadstidningar dvs familje-, dam- och herrtidningar. Den andra kategorin är konsumenttidningar som exempelvis ICA-kuriren och VI. Den tredje är tidningar med månadsutgivning sk magasinistidningar med reportage och underhållning. Frågan som ställts avser vecko- och månadstidning som typ av tidning. Några frågor om enskilda tidningar har inte ställts.

Med tanke på att större delen av vecko-/månadstidningarna utkommer en gång i veckan, kan det anses vara något tveksamt att för denna kategori endast redovisa andelen läsare en genomsnittlig dag. För en tidning som ges ut en gång per vecka torde läsning under en genomsnittlig vecka vara ett bättre mått på räckvidden. Använder man detta mått, finner man att vecko-/månadstidningarna under en vecka når 64 procent av allmänheten 1995. Den till synes ökade andelen läsare kan förklaras med att frågeformuleringen utökades till att även inkludera månadsutgivna tidningar från och med 1994. I figur 9 redovisas utvecklingstendensen för veckopressen en genomsnittlig dag och en genomsnittlig vecka från 1979 till 1993 och de två senaste åren med den nya frågeformuleringen.

FIGUR 9: Läsning av vecko-/månadstidningar 1980-1995. (procent)

FRÅGA: Läste Du någon veckotidning eller månadstidning igår? Jag tänker både på populärpress och på tidningar med konsumentinnehåll som ICA-Kuriren. Isåfall hur många läste Du?

Anm 1: Figurens åldersintervall 9-79 år

Anm 2: Frågans formulering ändrades 1994. Tidigare nämndes endast veckotidningar i frågeformuleringen. Från och med 1994 nämns även månadstidningar i frågan.

Veckopressen har haft en stegvis minskning från 1983, då andelen läsare en genomsnittlig dag var anmärkningsvärt stor (30%). Andelen som läste veckopress en genomsnittlig dag var enligt 1993 års Mediebarometer 22 procent. Efter den ändrade frågeformuleringen i fjolårets undersökning redovisar Mediebarometern en högre siffra. I 1995 års barometer ligger andelen på 31 procent. 64 procent av allmänheten läser en vecko-/månadstidning någon gång en genomsnittlig vecka 1993 låg andelen veckotidningsläsare på 51 procent.

Utvecklingstendensen är desamma oavsett om läsning en genomsnittlig dag eller vecka används som mått. En relativt tydlig ökning skedde 1983 (som troligen var en tillfällighet), därefter minskade andelen läsare och under senare delen av 1980-talet har andelen legat relativt stabilt på omkring 20 procent. Den minskade andelen läsare under perioden kan förklaras med den minskade läsningen av traditionell veckopress. De senaste två årens studie

med en ändrad frågeformulering som fångar upp månadsutgivna tidningar av magasinsskara-
 karaktär har medfört att fler personer har kommit att bli läsare under denna kategori (se nedan).

Andelen som läser mer än en tidning en genomsnittlig dag är ytterst begränsad och har under
 hela perioden 1980-1994 varit mellan 2-5 procent. Årets undersökning redovisar 7 procent
 läsare av fler än en vecko-/månadstidning under den senaste veckan.

4.2 Läsning av vecko-/månadstidningar olika veckodagar

Läsningen av vecko-/månadstidningar är förhållandevis jämt fördelad måndag till fredag. .
 Andelen läsare under veckoslutet är 1995 något lägre än veckans övriga dagar. Skillnaderna är
 dock marginella.

Spridningen över veckodagar visar ingen entydig tendens för perioden 1980-1995. Till detta
 kommer att det nästan är omöjligt att analysera skillnader mellan olika veckodagar p g a att
 veckopressen vid flera tillfällen under perioden ändrat utgivnings dagar. Detta torde i viss mån
 kunna påverka läsningen, eftersom en stor andel av läsarna sannolikt läser tidningen på dess
 utgivningsdag.

TABELL 9: Andel läsare av vecko-/månadstidningar olika veckodagar 1980-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon veckotidning eller månadstidning igår? Jag tänker både
 på populärpress och på tidningar med konsumentinnehåll som ICA-Kuriren. Isåfall
 hur många läste Du?

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1980	22	26	27	27	20	15	20
1981	23	25	22	18	19	13	23
1982	20	24	19	22	17	24	19
1983	35	28	25	24	32	25	32
1984	28	19	26	24	19	25	21
1985/86	22	28	20	22	20	17	21
1986/87	29	21	20	21	26	17	18
1987/88	18	16	16	22	27	16	16
1988	18	13	15	25	22	17	12
1989	18	16	15	22	18	18	18
1990	19	24	15	15	23	19	20
1991	11	17	19	22	21	17	17
1992	19	21	15	16	19	17	18
1993	19	24	25	19	25	17	18
1994	26	29	30	32	35	23	24
1995	31	32	34	34	32	25	25

Anm 1: Tabellen har åldersintervallet 15-70 år

Anm 2: Frågans formulering ändrades 1994. Tidigare nämndes endast veckotidningar i
 frågeformuleringen. Från och med 1994 nämns även månadstidningar i frågan.

4.3 Läsning av vecko-/månadstidningar i olika grupper

Vecko-/månadstidningarna är till stor del inriktad på vissa bestämda målgrupper, vilket många studier tidigare visat (se Anshelm, 1989, och Hafstrand 1994). Detta visar sig också tydligt i både tabell 10 och 11, där stora skillnader mellan olika gruppers läsning framkommer.

Läsarna återfinns främst bland kvinnor och bland äldre personer. Lågutbildade personer läser också betydligt oftare än mellan och högutbildade. Årets barometer ger i huvudsak stöd åt tidigare års resultat. Läsning en genomsnittlig dag är som tidigare nämnts ett tveksamt mått på läsningen av vecko-/månadstidningar. Mot denna bakgrund redovisas även i tabell 11 läsarandelar i olika grupper en genomsnittlig vecka.

TABELL 10: Andelen läsare av vecko-/månadstidningar inom olika grupper 1980-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon veckotidning eller månadstidning igår? Jag tänker både på populärpress och på tidningar med konsumentinnehåll som ICA-Kuriren. Isåfall hur många läste Du?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	23	16	30	28	25	19	23	28	26	20	15
1981	23	15	31	29	24	16	20	39	27	19	13
1982	22	15	29	23	21	19	22	29	25	18	17
1983	30	21	38	34	32	21	33	39	33	28	21
1984	24	14	35	26	28	18	23	33	27	24	15
1985/86	21	12	30	20	19	17	21	36	25	20	15
1986/87	22	13	30	11	24	14	26	38	29	20	15
1987/88	19	10	28	14	14	14	23	31	25	18	11
1988	18	10	26	13	17	13	19	31	23	16	14
1989	19	12	26	13	15	15	18	36	25	19	13
1990	20	12	28	14	14	13	24	35	27	14	16
1991	18	10	26	13	15	14	19	31	23	18	12
1992	19	9	28	14	16	14	20	34	24	16	15
1993	22	12	31	13	19	16	25	37	30	18	16
1994	30	23	36	23	27	23	30	46	35	26	29
1995	31	23	38	24	29	28	30	45	34	29	32

Anm 1: Frågans formulering ändrades 1994. Tidigare nämndes endast veckotidningar i frågeformuleringen. Från och med 1994 nämns även månadstidningar i frågan.

Anm 2: Tabellens åldersintervall 9-79 år

TABELL 11: Andel som läst en vecko-/månadstidning under den senaste veckan 1982-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon veckotidning eller månadstidning igår ? Jag tänker både på populärpress och på tidningar med konsumentinnehåll som ICA-Kuriren. Isåfall hur många läste Du ?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1982	61	53	70	59	64	56	64	66	64	61	52
1983	66	54	77	63	74	59	69	69	69	68	54
1984	56	42	71	53	62	53	56	59	57	62	44
1985/86	59	44	73	57	59	54	61	71	62	62	51
1986/87	57	44	70	45	61	51	59	68	63	56	52
1987/88	55	42	67	53	52	48	58	67	59	52	49
1988	55	42	68	53	54	50	57	65	58	52	51
1989	53	37	68	46	53	50	50	69	60	54	44
1990	53	39	67	44	51	48	57	64	59	53	48
1991	47	34	61	36	50	51	49	62	53	49	37
1992	46	32	60	36	48	40	48	63	54	44	38
1993	51	37	64	38	50	44	56	65	61	47	46
1994	65	56	74	53	68	60	68	73	67	65	66
1995	64	54	73	58	67	62	62	73	64	64	66

Anm 1: Frågans formulering ändrades 1994. Tidigare nämndes endast veckotidningar i frågeformuleringen. Från och med 1994 nämns även månadstidningar i frågan.

Anm 2: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Mönstret är detsamma som i tabell 10, samma grupper visar sig vara hög- respektive lågkonsumenter. När det gäller läsning den senaste veckan var minskningen 1991 och 1992 i de totala siffrorna större än vad som var fallet i tabell 10. 1993 års studie pekade mot en ökning i läsningen. Årets studie visar att andelen läsare ligger på 64 procent en genomsnittlig vecka, då ingår till skillnad mot tidigare år läsningen av månadstidningar explicit i kategorin.

Tabell 10 och 11 visar också att en nedgång i läsning kan skönjas i samtliga grupper förutom bland de lågutbildade och de äldsta. Den största nedgången finns bland de yngre läsarna 9-14 och 15-24 år. 1980 läste 28 respektive 25 procent dagligen en veckotidning, 1991 var andelarna nere i 13 respektive 14 procent. Under 1990-talets första år har sedan en svag ökning i läsandet kunnat skönjas bland 15-24, 45-64 och 65-79 åringarna. Nedgången bland de yngsta är intressant att sätta i samband med den samtidiga uppgången i videotittandet för ungdomarna (se vidare kap 8). De två senaste mätåren med en generösare frågeformulering med avseende på denna kategori av tidningar medför en relativt sett större andel läsare bland män, de allra yngsta, de äldsta och bland högutbildade. Dessa grupper tycks således inte vara veckotidningsläsare utan månadstidningsläsare. Bland kvinnor och lågutbildade ökar andelen läsare marginellt med den nya frågeformuleringen. En begränsad andel personer läser mer än en vecko-/månadstidning en genomsnittlig dag. Andelen uppgår till sju procent 1995.

TABELL 12: Andelen som läst mer än en vecko/månadstidning 1980- 1995 procent).

FRÅGA: Läste Du någon veckotidning eller månadstidning igår ? Jag tänker både på populärpress och på tidningar med konsumentinnehåll som ICA-Kuriren. Isåfall hur många läste Du ?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	4	3	5	4	4	3	5	7	6	4	3
1981	5	4	6	14	6	2	3	8	5	2	3
1982	3	2	6	4	4	3	2	6	3	3	4
1983	4	4	5	7	5	3	5	5	6	3	5
1984	5	4	6	13	4	3	2	6	4	3	1
1985/86	3	2	4	4	4	1	3	4	3	2	1
1986/87	3	2	4	2	3	2	2	6	3	2	2
1987/88	3	1	5	2	3	3	3	3	3	3	1
1988	2	1	2	3	1	1	2	3	2	1	1
1989	3	2	3	0	2	2	2	7	4	3	2
1990	3	2	3	1	1	2	5	5	5	1	2
1991	3	1	4	2	1	2	3	3	3	2	1
1992	1	0	2	0	0	1	1	4	2	1	1
1993	3	1	4	2	2	1	4	6	4	2	3
1994	5	5	7	3	6	4	6	9	7	5	6
1995	7	5	8	5	6	7	7	6	6	5	11

Anm 1: Tabellens åldersintervall 9-79 år.

Anm 2: Frågans formulering har ändrades 1994. Tidigare nämndes endast veckotidningar i frågeformuleringen. Från och med 1994 nämns även månadstidningar i frågan.

De grupper som totalt sett har störst andel läsare, har även störst andel som läser mer än en tidning en genomsnittlig dag. Differenserna mellan olika år är i vissa fall stora, vilket delvis kan förklaras med att antalet svarspersoner är mycket begränsat.

4.4 Lästid för vecko-/månadstidningar

Att mäta lästiden för vecko-/månadstidningar är på många sätt problematiskt. Dessa tidningar läses normalt vid flera tillfällen, vilket gör det mycket svårt för människor att bedöma hur lång tid de har läst tidningen. I Mediebarometern gäller dock frågan endast lästid under gårdagen, vilket borde bidra till en ökad hågkomst. De tidsintervall som använts är grova och kan därför inte jämföras med lästiden för morgon- och kvällspress (tabell 13).

TABELL 13: Genomsnittlig lästid vecko-/månadstidningar 1980-1995 (bland läsare i minuter och procent)

FRÅGA: Ungefär hur länge läste Du vecko- eller månadstidningen (arna) igår ?

Antal minuter:	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1980	35	32	36	25	32	33	44	44	39	36	28
1981	39	38	40	32	36	35	42	47	44	35	31
1982	35	30	38	24	28	33	37	49	38	38	37
1983	32	30	34	24	28	25	37	42	37	28	28
1985/86	32	28	34	25	29	26	32	44	38	30	22
1986/87	37	39	36	29	30	33	36	47	41	35	26
1987/88	32	27	34	20	29	31	33	37	35	31	30
1988	30	28	31	23	24	27	29	39	35	24	28
1989	34	33	35	20	27	23	37	49	42	32	23
1990	29	26	30	15	24	24	34	31	33	21	22
1991	28	24	30	20	24	26	30	33	32	34	27
1992	31	30	32	21	25	26	31	40	35	29	27
1993	33	28	35	22	26	24	32	46	39	29	27
1994	34	33	34	30	28	30	35	40	38	32	31
1995	34	32	35	24	33	29	34	44	38	31	35
Andel över 60 min i procent:											
1980	8	7	8	3	2	6	9	17	11	5	4
1981	14	10	16	6	10	11	18	21	20	6	8
1982	10	6	16	4	6	9	13	22	14	7	10
1983	13	8	19	8	13	6	17	26	17	11	8
1985/86	7	6	8	-	-	2	11	16	13	3	2
1986/87	12	14	11	6	8	8	12	19	15	11	4
1987/88	6	4	7	-	-	8	6	10	7	6	7
1988	6	6	6	-	-	4	4	16	11	-	5
1989	1	1	3	-	1	-	1	8	4	1	3
1990	1	1	2	-	1	-	3	2	3	-	-
1991	1	-	2	-	1	1	2	1	2	1	1
1992	1	-	1	-	-	2	2	1	1	1	1
1993	10	6	11	-	6	9	19	13	7	7	9
1994	9	8	9	5	3	8	11	10	12	7	5
1995	9	8	9	3	7	5	9	16	12	6	8

Anm 1: Beräkningen av genomsnittstiden 1986/87 skiljer sig från övriga års.

Anm 2: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Anm 3: Frågans formulering ändrades 1994. Tidigare nämndes endast veckotidningar i frågeformuleringen. Från och med 1994 nämns även månadstidningar i frågan.

Den genomsnittliga lästiden bland vecko- och månadstidningsläsarna är 34 minuter 1995. Från och med 1981 har den genomsnittliga lästiden regelbundet minskat. Mönstret har emellertid varit något oregelbundet med enstaka uppgångar. De tre senare årens Mediebarometrar har pekat mot en svagt uppåtgående trend i läsningen. Att minskningar respektive ökning av lästiden sammanfaller med motsvarande förändringar i det totala läsandet är mycket intressant, då man hade kunnat förvänta förhållandet skulle vara det motsatta. Det är ofta så att när andelen läsare minskar så ökar den genomsnittliga lästiden, eftersom enbart de mest trogna läsarna (som man kan förmoda normalt läser längre tid) fortsätter att läsa. Den minskande

lästiden och den minskande andelen läsare under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet sågs som ett tecken på att intresset för veckotidningar minskat hos de flesta grupper, t o m bland de som fortfarande läste ofta. De senare åren tyder snarare på en återhämtning för tidningarna. Lästiden minskar inte trots att andelen läsare ökar med tillägget av månadstidningar.

De män som läser vecko-/månadstidningar, läser i genomsnitt kortare tid än kvinnorna. Äldre och lågutbildade läser lång tid jämfört med andra grupper. De grupper som har en stor andel läsare, uppvisar också normalt längre genomsnittstid än övriga grupper.

4.5 Summering

Veckotidningsläsningen uppvisade en stegvis minskning fr o m 1983 till 1992. 1993 års undersökning pekade däremot mot en uppgång i läsandet. De senaste två årens mätningar redovisar att andelen läsare ligger omkring 31 procent en genomsnittlig dag och 64 procent en genomsnittlig vecka. Dessa siffror är dock inte direkt jämförbara med tidigare år eftersom frågans formulering ändrats till att även inkludera månadsutgivna tidningar. Såväl andelen regelbundna läsare som lästiden minskade fram till 1992. Störst var nedgången bland ungdomarna. De grupper som traditionellt sett haft en stor andel läsare, har det även 1994 och 1995. Vecko-/månadstidningarna är medium som främst används av kvinnor, äldre och lågutbildade.

5 SPECIAL- /FACKTIDSKRIFTER

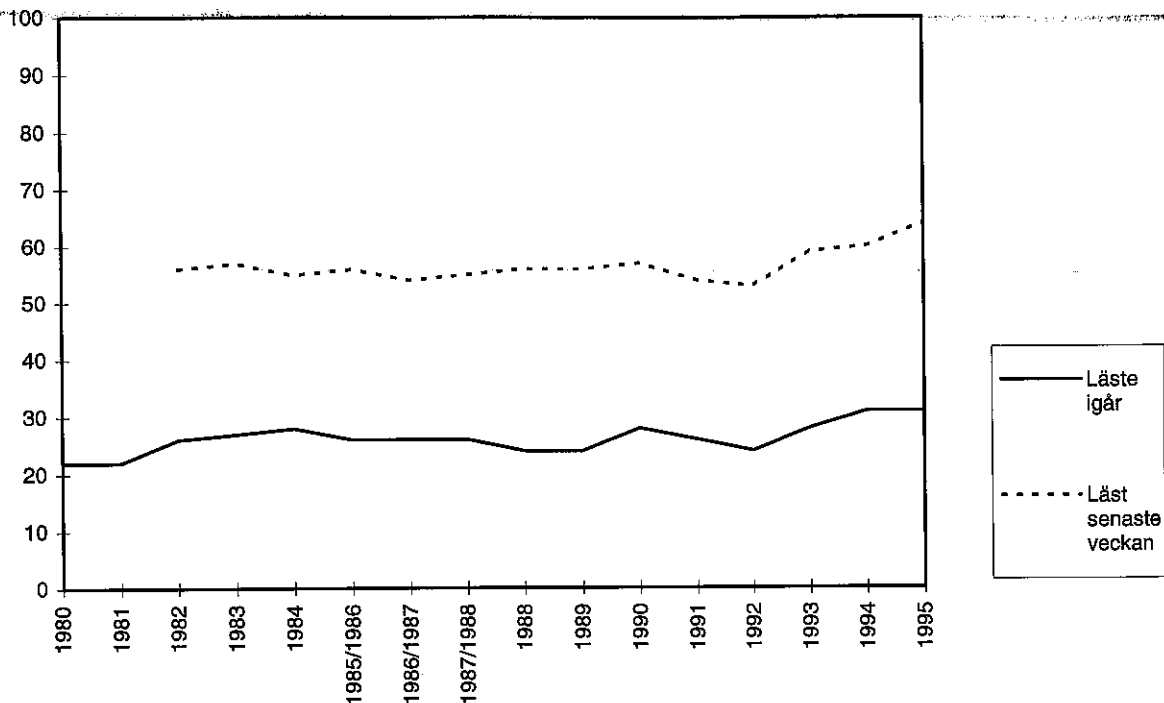
5.1 Läsning av special-/facktidskrifter en genomsnittlig dag

Inledningsvis bör det påpekas att tidigare utgåvor av Dagspresskollegiets Mediebarometer använt samlingsnamnet tidskrifter för den kategori tidningar som det redogörs för under denna rubrik. I årets utgåva har vi valt att ändra detta till special-/facktidskrifter för att undvika eventuell begreppsförvirring mellan vår utgåva och Mediebarometerns frågeformulär eller Nordicoms Mediebarometer där ordet tidskrifter används som namn för både vecko-/månadstidningar och special-/facktidskrifter. Special-/facktidskrifter är vidare ett samlingsnamn för en kategori tidningar som domineras av fack- och organisationspress. Här precis som för vecko-/månadstidningar har frågan gällt special-/facktidskrifter som samlingskategori. Några frågor om enskilda special-/facktidskrifter har alltså inte ställts i denna studie.

I likhet med vad som gäller för vecko-/månadstidningar, torde läsningen av special-/facktidskrifter en genomsnittlig dag inte vara något bra mått för att bedöma räckvidden. I figur 10 redovisas därför både läsningen en genomsnittlig dag och läsningen en genomsnittlig vecka.

FIGUR 10: Special-/facktidskriftsläsning 1980-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon annan tidskrift igår? Jag tänker både på organisationsutgivna tidningar, specialtidningar och facktidsningar. I så fall hur många?

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Andelen special-/facktidskriftsläsare en genomsnittlig dag uppgår 1995 till 29 procent och andelen veckoläsare ligger på 58 procent.

I början av 1980-talet satsades mycket resurser på olika slag av specialtidningar, vilket medförde att utbudet av tidningar kraftigt ökade. I figur 10 kan man utläsa hur detta avspeglar sig i en ökning av andelen läsare fr o m 1981. Andelen special-/facktidskriftsläsare har sedan dess legat stabilt runt dryga fjärdedelen av allmänheten varje år. Även andelen veckoläsare låg relativt stabil under 1980-talet. De senaste åren märks dock en tydlig ökning av andelen veckoläsare.

5.2 Special-/facktidskriftsläsning olika veckodagar

Tidigare undersökningar har visat att special-/facktidskriftsläsningen är nära kopplad till arbets- och yrkesområden (Strid och Weibull, 1986 och Anshelm och Strid, 1989), varför det också är intressant att jämföra läsningen under veckans olika dagar.

TABELL 14: Andel special-/facktidskriftsläsare olika veckodagar 1980-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon annan tidskrift igår? Jag tänker både på organisationsutgivna tidningar, specialtidningar och facktidningar. I så fall hur många

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
1980	26	32	21	26	24	25	16
1981	30	28	26	26	22	19	17
1982	28	29	44	29	28	19	21
1983	31	38	34	33	31	30	21
1984	27	37	34	32	33	29	18
1985/86	20	27	30	25	33	26	21
1986/87	30	35	27	32	26	22	26
1987/88	29	34	32	34	34	24	20
1988	22	31	26	29	28	19	24
1989	30	20	30	33	29	23	20
1990	37	33	34	35	29	27	25
1991	31	28	29	32	31	24	23
1992	30	30	34	29	33	23	16
1993	31	36	37	35	29	25	24
1994	40	31	39	38	32	25	28
1995	35	31	38	38	32	24	23

Anm: Tabellens åldersintervall är 15-70 år

Tabell 14 visar bl a att differenserna mellan olika veckodagar tenderade att minska under mitten av 1980-talet, främst på att söndagsläsningen ökade något. Fortfarande är dock andelen läsare under veckosluten mindre än under övriga veckodagar. Knappt en fjärdedel läser under helgen jämfört med omkring 30 till 40 procent under vardagarna. Ökningen på söndagar efter mitten av 1980-talet kan möjligen ses som ett tecken på att de intressebetonade special-/facktidskrifterna ökat något i förhållande till de yrkesbetonande.

Vid en beräkning av medelvärdet för de första sex (1980-1985/86), de mittersta fem (1986/1987-1990) och de sista fem (1991-1995) undersökningsåren, finner man att special-/facktidskriftsläsandet ökat framförallt under måndagar och onsdagar.

5.3 Special-/facktidningsläsning i olika grupper

Tidigare Mediebarometrar har visat att special-/facktidningar och vecko-/månadstidningar har två i stort sett helt skilda läsargrupper. De människor som läser special-/facktidningar läser vanligtvis inte vecko-/månadstidningar i någon större omfattning och vice versa.

TABELL 15: Andel special-/facktidningsläsare inom olika grupper 1980-1995 (procent)

FRÅGA: Läste du någon annan tidskrift igår? Jag tänker både på organisationsutgivna tidningar, specialtidningar och facktidningar. I så fall hur många?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Andel läsare totalt:											
1980	22	27	16	10	27	26	11	19	15	25	47
1981	22	26	16	12	26	27	12	19	16	24	39
1982	26	33	18	15	28	34	19	26	22	30	41
1983	27	33	22	13	34	35	13	24	24	30	41
1984	28	33	23	16	36	27	19	29	20	34	50
1985/86	26	31	21	9	33	29	17	25	19	30	47
1986/87	26	30	22	12	31	30	19	23	17	31	44
1987/88	26	31	21	8	35	29	16	22	20	29	43
1988	24	28	20	8	28	29	22	17	19	27	37
1989	24	29	19	9	25	33	18	22	21	23	36
1990	28	35	21	9	30	37	21	28	25	32	45
1991	26	30	22	12	21	30	31	20	19	30	43
1992	24	25	22	19	23	23	25	28	24	23	26
1993	28	34	23	13	25	29	36	22	22	30	43
1994	31	36	26	17	21	34	40	27	26	30	52
1995	29	34	24	10	26	31	36	23	22	29	47
Andel som läser två eller fler:											
1980	4	6	2	2	6	6	6	1	1	5	13
1981	3	4	3	1	3	3	4	-	1	3	8
1982	4	7	1	3	4	4	6	3	4	3	8
1983	5	7	4	2	4	8	7	1	3	6	14
1984	6	7	3	1	4	8	7	2	2	7	17
1985/86	3	5	1	-	3	4	4	3	2	4	7
1986/87	5	6	3	1	4	5	4	3	2	5	10
1987/88	4	6	3	-	2	6	4	5	3	3	11
1988	3	5	2	-	1	4	4	4	2	3	9
1989	3	4	2	1	3	4	5	2	2	2	6
1990	4	7	1	1	4	3	7	5	3	4	9
1991	4	5	3	-	5	5	5	2	3	4	9
1992	3	4	3	-	2	4	4	2	1	3	9
1993	4	5	3	-	2	4	7	3	3	4	9
1994	6	7	6	3	4	8	7	4	3	6	13
1995	5	7	4	0	5	4	8	4	3	5	10

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Andelen special-/facktidningsläsare är högst bland män, medelålders och högtbildade. Dessa grupper har haft en stor andel special-/facktidningsläsare samtliga år. De flesta tar endast del av en tidskrift. När man studerar den lilla andel som läser mer än en special-/facktidning en genomsnittlig dag, framkommer det att det främst är högtbildade som oftare än andra grupper tar del av två eller fler special-/facktidningar under en dag.

Det som framförallt har skett under 1980- och 1990-talet är att det finns en tendens till utjämning mellan olika grupper när det gäller att ta del av special-/facktidskrifter. Det visar sig bland annat i en ökad andel special-/facktidskriftsläsare bland äldre och delvis bland ungdomar. Även bland lågutbildade kan det noteras en svag ökning när det gäller andelen special-/facktidskriftsläsare.

De grupper som i tabell 15 visade sig ha stora läsarandelar utmärker sig även när läsning under den senaste veckan redovisas. I tabell 16 kan även en liten uppgång i läsning bland de yngsta personerna skönjas från 19 procent 1992 till 31 procent 1995. Vilket medför att andelen läsare åter-ligger på samma nivå som i början av 1980-talet i denna grupp.

TABELL 16: Andel som läst en special-/facktidskrift under den senaste veckan 1982-1995
(procent)

FRÅGA: När läste Du någon organisationsutgiven- special, facktidskrift eller annan tidskrift senast ?

År	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1982	56	63	49	30	53	69	68	36	50	66	83
1983	57	63	50	24	54	72	65	33	50	66	81
1984	55	59	50	24	58	70	67	36	51	65	85
1985/86	56	61	51	22	54	70	64	34	47	66	81
1986/87	54	59	49	19	50	68	62	40	46	62	78
1987/88	55	60	50	21	48	68	63	43	48	62	77
1988	56	59	52	17	42	67	66	49	49	63	74
1989	56	61	50	16	52	65	62	48	48	62	75
1990	57	61	53	23	56	65	66	45	54	62	83
1991	54	58	49	25	48	63	64	39	54	62	79
1992	53	57	49	19	49	63	64	40	43	61	83
1993	59	64	54	25	56	67	70	47	52	65	79
1994	60	65	57	32	52	69	72	48	53	66	84
1995	58	64	53	31	53	67	68	44	47	64	79

Anm 1: Ändrad frågeformulering från och med 1991. Före 1991 tillfrågades intervjupersonerna om de läst någon tidskrift under den senaste veckan. Från och med 1991 ställs frågan: När läste du en tidskrift senast

Anm 2: Tabellens åldersintervall 9-79 år

5.4 Lästid för special-/facktidskrifter

Lästiden för special-/facktidskrifter är liksom för vecko-/månadstidningar svår att mäta eftersom dessa typer av tidningar ofta läses vid flera tillfällen. Trots detta är det av intresse att redovisa den genomsnittliga lästiden, som den uppfattas av läsarna för special-/facktidskrifter. Detta görs i tabell 17.

TABELL 17: Genomsnittlig lästid special-/facktidskrifter 1985/86-1995 (bland läsare i minuter)

FRÅGA: Ungefär hur länge läste Du i tidskriften (-erna) igår?

År	Tot	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1985/86	32	32	29	25	27	30	31	41	33	30	30
1986/87	31	32	31	35	27	30	33	37	31	29	34
1987/88	29	30	26	20	30	28	28	34	28	27	32
1988	29	33	24	27	28	31	26	35	30	27	33
1989	27	29	25	22	28	26	29	28	26	27	30
1990	30	33	25	17	31	30	30	28	28	32	32
1991	28	30	24	18	31	26	30	28	27	29	29
1992	24	25	22	19	23	23	25	28	24	23	26
1993	26	28	24	20	26	26	26	31	26	27	26
1994	28	29	27	24	26	28	28	32	30	25	30
1995	28	29	27	32	32	26	27	34	27	27	30

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Lästiden för special-/facktidskrifter har normalt varit något lägre än för veckopressen. Årets resultat visar att dessa skillnader har jämnats ut. Den genomsnittliga lästiden för special-/facktidskrifter uppgår i år till 28 minuter, att jämföra med 34 minuter för vecko-/månadstidningarna.

Differenserna mellan olika gruppers lästid är förhållandevis små. Män, mellan och högutbildade har något längre lästid än övriga grupper, vilket indikerar det som tidigare sagts om special-/facktidskrifternas målgrupper och dess motsatsställning i förhållande till vecko-/månadstidningar. I nästa avsnitt prövas detta antagandets stöd på årets data.

5.5 Special-/facktidskrifts- och vecko-/månadstidningsläsning

Det har framgått att special-/facktidskrifter läses av vissa grupper och vecko-/månadstidningar av andra. Övertäckningen mellan dessa båda typer av tidningar bör således vara tämligen begränsad. Det är också dessa tendenser som framkommer i tabell 18. Andelen som läser båda typerna av tidningar är mycket liten (10 procent). Andelen som endast läser special-/facktidskrifter är normalt några procentenheter högre än andelen som endast läser vecko-/månadstidningar i år råder det omvända förhållandet. Andelen som enbart läser special-/facktidskrifter har sjunkit något och andelen som läser enbart vecko-/månadstidningar ökade något efter att veckotidningsfrågan vidgades till att inkludera månadstidningar 1994.

Andelen som "dubbelläser" special-/facktidskrifter och vecko-/månadstidningar har traditionellt varit högst bland äldre vilket tolkats som ett utslag av att äldre personer normalt har mer tillgänglig tid. De två senare årens Mediebarometer har indikerat en ökning av dubbelläsningen i den äldre gruppen ökat något i förhållande till tidigare år. Också bland högutbildade pekar dubbelläsningen mellan vecko-/månadstidningar och special-/facktidskrifter uppåt. Årets Mediebarometer redovisar 17 procent dubbelläsare bland högutbildade, 1993 låg andelen på 6 procent. Intressant är att dubbelläsningen ökar i de grupper som är nytillkomna som vecko-/månadstidningsläsare efter att veckotidningsfrågan utökats till att även gälla månadstidningar.

TABELL 18: Andel läsare - kombination av vecko-/månadstidningar och special-/facktidningar 1985/86-1995 (procent)

FRÅGA: Läste du någon veckotidning eller månadstidning igår? Jag tänker både på populärpress och tidningar med konsumentinnehåll som ICA-Kuriren. Isåfall hur många läste Du?

FRÅGA: Läste du någon annan tidskrift igår? Jag tänker både på organisationsutgivna tidningar, specialtidningar och facktidningar. Isåfall hur många?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Endast vecko-/månadstidningar:											
1985/86	16	8	24	20	16	11	16	29	21	14	8
1986/87	17	9	24	10	19	10	20	30	24	14	8
1987/88	14	7	21	12	13	9	15	27	20	13	5
1988	14	6	21	11	15	9	12	25	18	12	8
1989	16	9	22	13	13	12	13	30	21	15	9
1990	15	8	22	13	11	10	17	29	21	10	10
1991	14	7	21	10	12	10	14	25	19	11	7
1992	14	6	22	11	13	10	13	28	19	12	7
1993	16	7	23	11	15	11	16	28	23	12	11
1994	20	15	26	20	22	16	18	34	26	17	14
1995	20	13	28	22	19	17	18	32	25	18	15
Endast special-/facktidningar:											
1985/86	21	27	16	8	22	27	24	9	15	23	39
1986/87	21	26	16	11	18	27	24	12	12	25	37
1987/88	21	28	14	6	21	30	21	13	15	24	38
1988	19	24	14	6	15	24	22	15	14	22	31
1989	20	26	15	9	20	22	28	13	17	20	32
1990	24	31	16	8	25	27	29	15	19	29	39
1991	21	26	16	10	18	26	25	14	16	24	38
1992	20	26	14	7	20	24	24	13	14	22	38
1993	24	30	15	11	21	26	27	13	15	24	38
1994	22	28	16	14	16	26	27	14	16	22	38
1995	18	23	14	8	16	20	25	10	14	18	30
Både och:											
1985/86	5	4	6	1	3	6	5	8	4	7	7
1986/87	5	4	6	1	5	4	6	8	4	6	7
1987/88	5	3	6	1	1	5	9	4	5	5	5
1988	5	4	6	2	2	4	7	7	5	4	6
1989	3	3	4	0	2	3	5	6	4	3	4
1990	5	4	5	1	3	3	8	7	6	3	6
1991	4	4	5	2	3	5	5	5	4	6	5
1992	5	4	7	3	3	4	7	7	5	4	8
1993	5	4	8	2	5	5	9	8	7	6	6
1994	9	8	10	2	5	8	12	12	9	8	14
1995	10	10	11	2	10	11	11	14	9	11	17

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

5.6 Summering

Special-/facktidskriftläsningen ökade tydligt under 1982 och sedan dess legat stabilt på en nivå omkring 26 procent av allmänheten som en genomsnittlig dag tar del av minst en special-/facktidskrift. Senare års studier pekar på att andelen läsare av special-/facktidskrifter ökat svagt. Nivån har legat närmare 30 procent under de tre senaste mätåren. Årets studie redovisar att andelen läsare en genomsnittlig dag ligger på 29 procent. Det är främst män, medelålders och högutbildade som läser special-/facktidskrifter. Läsargruppen har en helt annan sammansättning än vecko-/månadstidningarna, vilket tydligt visar sig i den mycket begränsade dubbelläsningen. Special-/facktidskrifter och vecko-/månadstidningar blir varandras motpoler, med två väl åtskilda läsargrupper. Läsning av dessa båda tidningstyper skulle kunna ses som en avspeglning av två olika intressesfärer.

6 RADIO

6.1 Radiolyssnande en genomsnittlig dag

Andelen av allmänheten som en genomsnittlig dag lyssnar på ljudradio har till synes ökat successivt under Mediebarometerns mätperiod. 1995 uppgår andelen radiolyssnare en genomsnittlig dag till 80 procent (figur 11).

FIGUR 11: Radiolyssnande 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Lyssnade Du på radio någon gång igår? isåfall hur länge lyssnade Du på radion igår?.

Anm: Figurens åldersintervall 9-79 år

Beräkningsunderlaget för ljudradion ändrades något från 1984. Jämförelserna över tid måste därför göras med försiktighet. Klart är dock att den nedåtgående tendens som fanns under början av 1980-talet, bröts och vände till en uppgång, vilket inte minst framkom i 1986/87 siffror. Efter 1987 såg andelen radiolyssnare en genomsnittlig dag ut att stabiliseras runt 77 procent. Fjolårets Mediebarometer redovisade en ökning av andelen lyssnare med 5 procentenheter.

Årets siffror ger en indikation på att andelen radiolyssnare stabiliserats till cirka 80 procent lyssnare av befolkningen en genomsnittlig dag.

Mediebarometern började 1980 att undersöka lokalradiolyssnandet. Så länge som lokalradion låg som fönster i P3 var räckvidden relativt hög. Sedan lokalradion överfördes till en egen kanal 1987 (P4) föll publiksandelarna. En stor del av publiken följde inte med troligen beroende på en allmän tröghet då det gäller att byta kanal.

Andelen lyssnare på enskilda radiokanaler var relativt stabil mellan åren 1985/1986 till 1992 trots att den totala andelen radiolyssnare ökade något (tabell 19). Ett undantag är emellertid lokalradions och P3:s minskade andel lyssnare när lokalradions flyttade till en egen kanal. För P3 märktes nedgången redan mellan 1986/1987 och 1987/1988, men avstannade när kanalen profilerade sig. För lokalradions del framträdde den stora nedgången ett år senare när kanaluppdelningen genomförts i hela landet. Samtidigt bör det understrykas att tillkomsten av P4 som lokalradiokanal inneburit en volymökning i det totala P3 och P4 lyssnandet.

År 1993 genomfördes ännu en omstrukturering av radion. Riksradion och lokalradion gick samman i ett bolag. Det nya bolaget genomförde genomgripande omprofileringar av innehållet i framförallt P3 och P4. P3 fick ett innehåll avsett för en yngre publik och P4:s innehåll anpassades till en äldre publik. Andelen lyssnare på P3 har sedan dess sjunkit något varje år. I årets Mediebarometer ligger andelen på 17 procent. Andelen lyssnare på P4 uppgår 1995 till 40 procent vilket också är en minskning jämfört med 1994 och 1993, då andelen lyssnare på P4 hade ökat markant på grund av att flera program med stor publikkontakt, i det gamla P3 kom att sändas i P4. P4 ersatte då på så vis P3 som den stora "public service"-kanalen.

Nedgången för P3 har inte enbart sin bakgrund i P4:s expansion. En viktig faktor är avregleringen av radion och den därmed påföljande utbyggnaden av reklamfinansierad privat lokalradio. I Göteborg har t.ex. Radio Energy huvudelen av radiolyssnarna under 30 år (jfr Strid 1994). På samma sätt har P4 i år märkt av det ökade utbudet av radio. I samband med tolkningen av lyssnarsiffrorna för privat radio är det dock viktigt att hålla i minnet att de enskilda nätverkens sändningar inte täckte hela landet 1995. Störst täckning har Radio Energy och Radio City som når ca 60 procent av befolkningen. Därefter följer RadioZ/P6 med ca 50 procent, Radio Megapol med drygt 40 procent och Radio Rix med en täckning på drygt 32 procent (Källa RUAB).

TABELL 19: Andel radiolyssnare för olika kanaler 1985/86-1995 (procent).

FRÅGA: Lyssnade Du på radio någon gång igår? isåfall hur länge lyssnade Du på radion igår?.

	Totalt	P1	P2	P3	P4	När- radio	Privat lokal- radio	Utländsk kanal	Genomsnittligt antal kanaler
1985/86	74	19	3	66	41	3		1	1.3
1986/87	77	18	4	66	42	4		1	1.3
1987/88	75	16	2	60	38	4		1	1.2
1988	76	16	2	61	36	5		2	1.2
1989	77	16	2	59	24	5		1	1.1
1990	78	18	2	59	23	6		2	1.1
1991	77	16	3	58	25	6		2	1.1
1992	78	16	3	54	27	6		2	1.1
1993	77	14	3	31	45	7		1	1.0
1994	82	15	3	23	48*	2	12	0	1.1
1995	80	14	3	17	40**	2	24	1	1.1

* Om vi avgränsar lokalradiolyssnandet till det egna områdets radio är andelen lokalradiolyssnare 40% 1994

** Om vi avgränsar lokalradiolyssnandet till det egna områdets radio är andelen lokalradiolyssnare 34% 1995

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Den samlade bilden av lyssnandet på olika kanaler stämmer i huvudsak väl överens med vad som är känt från andra undersökningar (Jfr RUAB 1996). P3 hade flest lyssnare fram till och med 1992. Efter 1992 är P4 den av Sveriges Radios kanaler som har flest lyssnare, följt av P3 och P1. Efter utbyggnaden av privata radiostationer 1993 började flera närradiostationer med kommersiell inriktning att sända privat radio. Idag kan man i stort sett ta emot privat radio över hela landet även om enskilda nätverks sändningar inte täcker hela landet. Detta förklarar nedgången bland närradiolyssnarna 1994 och nedgången för P4 1995 och det förhållandevis höga riksgenomsnittet för privata radiostationer, 24 procent. I RUAB:s mätningar under vintern 1995-1996 låg andelen lyssnare på privata radiostationer strax under 30 procent (RUAB 1996).

I princip förklaras en större del av P3:s nedgång av den privata lokalradions tillkomst. Årets studie visar att de privata stationerna sammantaget har högre lyssnarsiffror än P3 24 respektive 17 procent. Trots utvecklingen inom radion har kanalerna P1 och P2 i stort sett stått oberörda av alla förändringar. Möjligen märks en liten försvagning för P1 efter 1992.

1985/1986 tog den genomsnittlige radiolyssnaren del av 1,3 kanaler per dag. Idag ligger siffran på i genomsnitt 1.1 kanal per dag. Med tanke på det förhållandevis stora utbudet av radiostationer är siffran närmast att betraktas som låg. Möjligen är detta ett uttryck för att profileringen av radion medfört att radiolyssnarna har hittat sina favoritkanaler och växlar ögärna över till några andra kanaler. Ett liknande resultat märks i en lyssnarstudie i Göteborg under hösten 1994 (Strid 1995 Jfr också Hedman 1995)

6.2 Radiolyssnande i olika grupper

Tidigare undersökningar av radiolyssnandet har visat att det totala radiolyssnandet inte skiftar särskilt mycket mellan olika befolkningsgrupper. Tabell 20 bekräftar huvudmönstret och visar även på vissa skillnader och hur dessa har förändrats över tid.

TABELL 20: Andel radiolyssnare inom olika grupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Lyssnade Du på radio någon gång igår? isåfall hur länge lyssnade Du

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	73	75	71	53	73	76	77	75	77	74	72
1980	71	71	71	55	71	74	74	74	71	73	76
1981	69	70	68	46	68	74	70	71	71	72	71
1982	68	70	67	50	60	73	74	69	72	71	66
1983	71	73	70	55	69	74	75	71	72	74	75
1985/86	74	76	73	41	69	80	80	79	78	79	75
1986/87	77	76	77	39	71	84	85	79	84	78	80
1987/88	75	75	74	38	66	82	81	80	79	81	84
1988	76	78	74	35	68	81	82	81	78	82	78
1989	77	78	77	38	73	82	87	81	84	81	81
1990	78	79	77	50	71	81	83	86	82	82	78
1991	77	80	75	43	73	82	83	84	82	82	79
1992	78	79	77	45	72	83	84	83	83	82	82
1993	77	79	76	50	74	81	84	80	81	81	80
1994	82	84	80	61	77	84	87	84	84	84	85
1995	80	82	79	59	81	81	86	82	83	85	78

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

I tabell 20 kan man utläsa att bland personer över 25 år finns en förhållandevis hög andel radiolyssnare. Den yngsta åldersgruppen (9-14 år) är den grupp som har klart lägst andel radiolyssnare. Andelen lyssnare inom denna grupp uppvisade också en nedåtgående trend från 1983. Denna trend vändes i 1990 års Mediebarometer, för att återigen minska något. 1993 och 1994 ökade lyssnandet återigen i denna grupp. Sannolikt på grund av tillkomsten av privata radiokanaler som lockat nya lyssnare ur gruppen. Årets barometer visar att nivån stabiliserats. Andelen lyssnare är nu 59 procent bland de yngsta.

Helhetsintrycket av tabell 20 är dock att differenserna, med vissa undantag, är små och att stabiliteten över tid är påfallande. Bakom siffrorna döljer sig emellertid skillnader i fråga om vilka radiokanaler man lyssnar på. En översikt av detta redovisas i tabell 21.

P1 har främst en äldre och högutbildad publik. P2 har en så låg andel lyssnare att det blir fruktlöst att analysera andelarna i olika grupper. P3 nådde samtliga grupper i ungefär lika stor utsträckning fram till 1992, med undantag av de yngsta mellan 9-14 år som är lågkonsumenter av radio totalt sett. Denna grupp ökade dock sitt lyssnande på P3 under 1990-talets första år, vilket till stor del förklarade ökningen i det totala lyssnandet. Efter omstruktureringen av radion 1993 minskade lyssnandet på P3 i samtliga åldersgrupper. Årets studie pekar mot ett ytterligare minskat lyssnande på P3 i samtliga grupper. Ungdomsgruppen och bland personer mellan 25-44 år har P3 lyckats behålla flest lyssnare, ca 25 procent. 1993 låg motsvarande andelar omkring 60 procent. Markant är också det stora frångåendet av lågutbildade efter omstruktureringen, från 53 procent 1992 till 13 procent 1995.

Lokalradions och P4:s publik är något äldre än P3:s. Flest lyssnare finns i åldrarna 45-79. Även för P4:s del har publikens sammansättning förändrats markant efter 1993, vilket är en konsekvens av de programpolitiska förändringar som redovisats ovan. P4 hade en förhållandevis jämn men låg andel lyssnare i olika utbildningsgrupper före omstruktureringen. Efter 1993 vann P4 lyssnarandelar i samtliga utbildningsgrupper. Årets undersökning redovisar att minskningen hos P4 till huvudsakligen kan förklaras av att de yngre lyssnarna lämnat kanalen. Möjligen till fördel för de privata radiostationerna som sedan ett år tillbaka täcker större delen av landet. Fler yngre lyssnare har nu möjlighet att ta del av de privata lokalradiostationerna.

Närradion har en mycket låg andel lyssnare, vilket gör det omöjligt att jämföra olika grupper. Ungdomarna (15-24 år) ökade dock sitt lyssnande i ungdomsgruppen fram till och med 1993. Idag efter att många av de kommersiellt inriktade närradiostationerna gått över till att sända privat radio har närradion återigen en situation som påminner om situationen i mitten av 1980-talet.

Efter att avregleringen av radio gjort det möjligt att sända reklamfinansierad privat radio har de privata lokalradiostationerna övertagit stora delar av närradions och P3:s publik samt P4:s yngre publik. Idag kan man lyssna till privat lokalradio i princip över hela landet även om enskilda kanalers spridning inte täcker mer än högst 60 procent av Sveriges befolkning. Andelen lyssnare är i 1995 års Mediebarometer i ungdomsgruppen, (15-24 år) 53 procent och bland 25-44-åringar, 32 procent. Påfallande är också att nästan inga äldre tar del av det nya utbudet i Radion. I RadioUndersökningar AB:s (RUAB) regionala mätningar märks det lyssnandet på privata radiostationer varierar i stora delar av landet bland annat beroende på att spridningen av olika privata radiostationer ser olika ut. Detta är en anledning att se med tillförsikt på de genomsnittliga siffrorna för Sverige totalt eftersom möjligheten att ta del av privat radio har sett olika ut i olika delar av landet under 1995.

TABELL 21: Andel radiolyssnare för olika kanaler inom olika grupper 1980-1995 (procent)

FRÅGA: Lyssnade Du på radio någon gång igår? Isåfall hur länge lyssnade Du

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
P 1:											
1985/86	19	20	18	-	5	17	26	43	23	15	28
1986/87	18	19	17	2	1	16	29	38	23	12	25
1987/88	16	18	15	1	2	11	23	40	20	11	23
1988	16	17	15	-	3	11	20	41	19	12	22
1989	16	16	16	3	2	9	24	39	20	11	22
1990	18	19	17	4	3	10	25	44	21	14	29
1991	16	18	15	1	3	10	25	38	21	11	28
1992	16	16	16	1	2	10	24	40	20	10	32
1993	14	14	14	1	2	7	27	35	18	10	24
1994	15	15	15	2	4	7	22	35	16	10	28
1995	14	14	13	1	1	10	20	31	14	10	21
P 2:											
1985/86	3	3	3	1	2	3	5	4	3	4	5
1986/87	4	3	4	2	2	3	6	5	3	5	6
1987/88	2	3	2	1	-	3	3	3	2	1	5
1988	2	3	1	3	1	3	2	3	1	2	5
1989	2	2	2	-	2	1	2	6	2	1	4
1990	2	2	2	-	-	1	3	6	2	2	6
1991	3	3	3	1	1	1	4	6	3	2	5
1992	3	4	2	-	-	2	4	8	3	2	8
1993	3	3	2	1	-	1	4	6	3	2	6
1994	3	3	3	1	1	2	4	7	2	2	7
1995	3	2	3	1	1	1	4	6	2	2	5
P 3:											
1985/86	66	67	65	30	66	74	71	61	71	74	60
1986/87	66	66	65	25	64	75	71	67	75	70	62
1987/88	60	60	60	28	55	68	64	60	65	67	53
1988	61	63	59	28	58	68	64	60	64	68	56
1989	59	60	58	23	59	70	64	50	66	66	54
1990	59	61	57	36	63	67	58	52	61	65	54
1991	58	62	55	34	62	70	58	46	58	67	56
1992	54	56	53	32	59	67	52	42	53	63	52
1993	31	33	29	23	45	46	18	11	19	42	33
1994	23	26	20	15	35	35	17	6	16	32	24
1995	17	19	16	10	25	24	14	7	13	22	19
Lokalradion P4:											
1980	41	41	41	23	30	46	45	46	47	41	31
1981	41	42	41	17	41	50	38	44	43	47	42
1982	42	42	39	16	37	44	54	40	45	52	31
1985/86	41	41	40	18	40	46	46	36	45	46	36
1986/87	42	43	41	11	35	53	46	42	47	47	44
1987/88	38	36	39	12	32	45	42	38	40	43	36
1988	36	36	35	11	28	37	42	44	39	40	33
1989	24	24	24	8	18	26	27	30	29	24	24
1990	23	24	22	5	12	21	33	32	30	22	16
1991	26	23	3	17	24	31	35	33	24	21	25
1992	27	29	26	7	19	26	35	37	35	27	22
1993	45	45	44	14	27	44	59	57	60	44	37
1994	48*	49	46	26	31	43	61	58	62	45	38
1995	40**	40	39	13	16	34	60	56	56	38	30

tabell 21 fortsätter

forts tabell 21

	KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Närradio:											
1983	3	3	2	0	2	4	3	3	4	3	3
1985/86	3	3	3	3	7	3	2	3	2	4	4
1986/87	4	4	5	2	7	4	2	7	5	4	4
1987/88	4	6	3	6	6	4	5	1	4	5	4
1988	5	5	4	2	9	3	5	4	4	7	3
1989	5	5	4	2	8	6	3	2	4	7	3
1990	6	5	7	4	13	6	4	5	5	8	6
1991	6	8	5	4	14	5	4	4	5	8	8
1992	6	7	5	3	11	7	3	4	4	9	5
1993	7	8	6	5	16	7	4	2	4	8	7
1994	2	3	2	-	4	3	2	0	3	3	1
1995	2	2	1	1	4	2	1	1	1	3	1
Privat lokalradio:											
1994	12	14	10	6	22	18	8	1	6	16	17
1995	24	26	22	30	53	32	9	2	14	34	20

* Om vi avgränsar lokalradiolyssnandet till det egna områdets radio är andelen lokalradiolyssnare 40% 1994

** Om vi avgränsar lokalradiolyssnandet till det egna områdets radio är andelen lokalradiolyssnare 34% 1995

Anm: För lokalradion har siffrorna från 1983 och 1984 exkluderats p g a skillnader i metod.

6.3 Summering

Andelen radiolyssnare uppgår 1995 till 80 procent, vilket är ungefär samma nivå som föregående år då andelen radiolyssnare ökade något. Totalt sett har radiolyssnandet ökat under tiden 1980-1994. P4 är den kanal som efter omstruktureringen av radion i januari 1993 har den högsta andelen lyssnare även om man tappat några lyssnare under det senaste året. P3 som tidigare hade den högsta lyssnarandelen har kontinuerligt minskat sina lyssnarandelar under den uppmätta perioden, från 66 procent 1980 till 17 procent 1995. De privata radiostationerna har tillsammans 24 procent lyssnare. Andelen lyssnare på P1 och P2 står stabilt trots förändringarna inom radion.

P4 har också störst andel lyssnare i nästan samtliga grupper. Undantaget gäller bland de yngsta och bland ungdomar 15-24 år där den privata radion idag har de största lyssnarandelarna. P4 har också en förhållandevis låg andel högutbildade lyssnare. P1 har däremot en förhållandevis hög andel högutbildade och äldre människor. P3 har sin största lyssnargrupp bland 15-44 åringar. De övriga kanalerna har mycket små lyssnarandelar. Närradion har få lyssnare.

De privata radiostationerna varav flera tidigare sändes under närradion har däremot en ganska höga lyssnarandelar i åldersgrupperna mellan 15-44 år men nästan inga lyssnare bland pensionärerna.

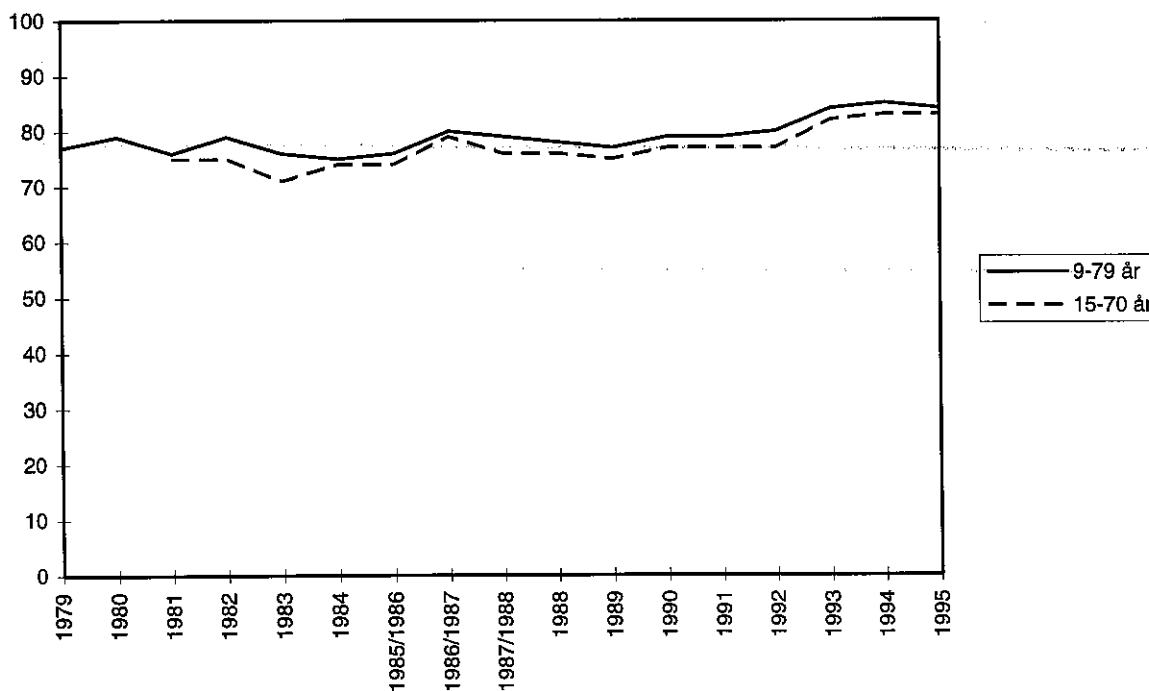
7 TV

7.1 TV-tittande en genomsnittlig dag

Inget medium har en så stor daglig räckvidd som TV. Andelen TV-tittare en genomsnittlig dag uppgår 1995 till 84 procent av den svenska allmänheten. Siffran innefattar tittande på såväl KANAL 1, TV 2 och TV4 som satellitkanaler mm. Användning av video och Text-TV ingår däremot inte. Efter 1993 ställs TV-frågan med tillägget att tittandet inte avser tittande på video och text-TV.

FIGUR 12: TV-tittande 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Tittade Du på TV någon gång igår? Jag tänker då inte på video eller text-TV. Isåfall hur länge tittade Du på TV igår?

Anm : Frågan om du tittade på TV igår har ändrats något. Från och med 1994 ställs frågan med tillägget: Jag tänker då inte på video eller Text-TV.

Andelen TV-tittare har i Mediebarometern varierat något från år till år. Sett över hela mätperioden märks en ökning av andelen TV-tittare under 1990-talet. Ökningen sammanfaller väl med ett ökat TV utbud under olika tidpunkter på dagen. Med tanke på att undersökningsperioderna, under första halvan av mätperioden varierat vid vissa tillfällen bör

tidigare upp och nedgångar i TV-tittandet tolkas med försiktighet. Nedgången 1983-84 sammanfaller till exempel med en övergång till analys av årsgenomsnitt, vilket delvis kan förklara den vikande tendensen. Detsamma gäller tidsmättet, som avser tittande bland de som tittat på TV en genomsnittlig dag. År 1992 gick dock antalet minuter upp relativt högt. Det är svårt att se någon närliggande förklaring till detta. Nedgången mellan 1992 och 1993 har emellertid en metodologisk förklaring. Fram till och med 1992 har uppgifterna om räckvidd och tittartid för TV respektive video hämtats direkt från den vid Sveriges Radio/PUB pågående publikmätningen. Efter att PUB:s publikmätningar upphörde vid halvårsskiftet 1993 har beskrivningen av TV och videoanvändningen från och med andra halvåret 1993 hämtats in genom samma typ av frågor som för andra medier i Mediebarometern.

En konsekvens av detta förhållande är att tittarmättet blir mindre omfattande än de blev med det allmänna publikmättet, där människors tittande studerades mera i detalj för olika tider under dagen. Det nya måttet är numera jämförbart med de mått som finns för övriga medier i Mediebarometern.

Det måste samtidigt understrykas att de tre senaste mätningarnas siffror ifrån hösten 1993 fram till och med 1995 inte visar att tittartiden för TV har minskat; det handlar om ett annat sätt att mäta. Det går heller inte att påstå att det ena måttet är rätt och det andra fel.

7.2 TV-tittande olika veckodagar

Under veckosluten har människor ofta mer tid till förfogande, vilket avspeglar sig i tittartiden för TV ökar något under fredagen och helgen. Om vi ser till andelen tittare, skiljer den sig däremot inte nämnvärt åt mellan olika veckodagar. Det ökande tittandet under 1980-talet har visat sig i att människor ägnar betydligt mer tid åt TV-tittande under veckoslutet. Men även tittandet under olika veckodagar ökar något under hela mätperioden.

Det är återigen viktigt att påpeka att den genomsnittliga tittartiden från och med 1993 inte är jämförbar med de tidigare årens mätningar, då siffrorna om tittartid hämtades från Sveriges/Radio PUB:s detaljerade publikräkningar, där svarspersonerna med hjälp av erinran fick ta ställning till sitt tittande. Den genomsnittliga tittartiden bland de som sett på TV under en bestämd dag låg med PUB:s publikräkningar omkring 2 timmar måndag - torsdag och ökade till cirka 2.5 timmar under veckosluten. Från och med 1993 års mätningar då svarspersonerna utan hjälp av erinran fått uppskatta till hur länge de sett på TV under gårdagen är siffrorna betydligt lägre. Den genomsnittliga tittartiden ligger omkring 1.5 timme under vardagarna och omkring 2 timmar under helgen.

Variationen i tittartid mellan olika veckodagar och olika år är möjligen en effekt av att attraktiva program flyttas från en dag till en annan. Huvudsakligen är dock skillnaderna mellan olika veckodagar marginella.

TABELL 22: TV-tittare olika veckodagar 1980-1995 (procent och genomsnittlig antal minuter bland tittare)

FRÅGA: Tittade Du på TV någon gång igår? Jag tänker då inte på video eller text-TV. Isåfall hur länge tittade Du på TV igår?

Andel tittare	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Totalt
	1981	69	62	82	68	78	86	75
1982	81	64	81	74	75	71	83	75
1983	66	65	60	79	77	70	80	71
1984	68	73	71	76	71	75	84	74
1985/86	75	75	70	69	72	74	80	74
1986/87	74	82	81	70	78	84	80	79
1987/88	73	76	74	73	77	80	81	76
1988	73	74	75	73	77	78	79	76
1989	77	73	70	74	76	73	79	75
1990	82	76	73	75	74	76	82	77
1991	77	74	77	77	77	75	83	77
1992	82	76	73	75	74	76	82	77
1993	83	75	88	80	81	85	83	82
1994	85	83	80	85	79	81	90	83
1995	83	86	83	79	81	81	85	83
Genomsnitt minuter per tittare:								
1981	120	90	94	104	124	191	146	126
1982	116	113	110	111	126	151	142	124
1983	109	98	91	115	158	145	148	125
1984	104	120	118	95	145	197	155	134
1985/86	115	121	108	99	124	161	134	125
1986/87	111	114	119	102	142	178	139	127
1987/88	110	112	107	112	140	196	159	138
1988	110	111	107	98	142	199	179	135
1989	107	110	106	115	152	167	138	128
1990	115	118	131	119	147	175	133	134
1991	120	115	121	121	161	182	179	143
1992	130	132	121	131	151	146	202	176
1993	91	101	109	106	137	130	112	112
1994	96	99	98	109	114	138	121	110
1995	99	101	104	112	128	131	116	113

Anm 1: Tabellens åldersintervallet är 15-70 år

Anm 2: Fram till och med 1992 är frågan om tittandet i minuter hämtad från Sveriges Radio/PUB:s detaljerade publikräkningar. 1993 och 1994 års undersökningar grundar sig på en fråga där svarspersonerna får ange hur länge de tittade på TV igår på en skala från mindre än 1/2 timme, 1/2-1 timme, 1-2 timmar 2-3 timmar och mer än 4 timmar. Beräkningen av den genomsnittliga tittartiden har sedan utgått från mittvärdet i varje kategori och det översta värdet i den sista kategorin.

Anm 3: Frågan om du tittade på TV igår har ändrats något. Från och med 1994 ställs frågan med tillägget: Jag tänker då inte på video eller Text-TV.

7.3 TV-tittande i olika grupper

Det har tidigare påpekats att människors sociala vanor har stor betydelse för mediekonsumtionen, vilket bl a visar sig i att den tid man ägnar sig åt TV-tittande ökar under veckosluten. Det ökade utbudet av TV-program under veckosluten är en annan faktor som självfallet inverkar.

TABELL 23: Andel TV-tittare inom olika grupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Tittade Du på TV någon gång igår? Jag tänker då inte på video eller text-TV. Isåfall hur länge tittade Du på TV igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1979	77	78	75	89	71	72	78	83	78	74	69
1980	79	80	78	90	72	74	82	86	81	77	71
1981	76	77	74	87	67	70	77	84	78	72	67
1982	79	80	78	88	72	76	81	87	82	76	70
1983	76	77	74	85	70	70	78	85	79	73	66
1984	75	76	74	86	70	70	76	84	77	73	67
1985/86	76	76	75	85	69	72	78	84	78	74	68
1986/87	80	80	80	86	75	75	81	90	83	78	74
1987/88	79	80	77	88	71	74	80	88	82	77	69
1988	78	79	76	84	69	74	80	88	83	74	69
1989	77	78	76	82	70	71	78	91	82	73	71
1990	79	80	77	84	74	73	80	90	82	74	76
1991	79	80	79	85	73	73	80	92	83	77	73
1992	80	82	77	83	79	73	80	90	84	76	73
1993	84	84	83	89	83	77	86	91	89	82	75
1994	85	87	84	96	83	80	84	95	89	82	80
1995	84	85	84	90	78	81	84	94	85	84	80

Anm 1: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Anm 2: Frågan om du tittade på TV igår har ändrats något. Från och med 1994 ställs frågan med tillägget: Jag tänker då inte på video eller Text-TV.

1995 års Mediebarometer bekräftar att det finns skillnader mellan olika grupper när det gäller tittandet på TV. Ökningen i andelen tittare visar sig också i samtliga grupper. Bland kvinnor och män är tittarandelarna lika stora. De yngsta och de äldsta tittar i större utsträckning på TV än övriga åldersgrupper. Normalt har andelen TV-tittare bland högutbildade legat något lägre jämfört med låg- och medelutbildade. Årets undersökning antyder att skillnader i tittande mellan olika utbildningsgrupper jämnats ut något.

Skillnaderna mellan olika gruppers TV-tittande har återkommit samtliga år sedan 1979. Ökningen i den totala andelen TV-tittare från mitten på 1980-talet, framkom i samtliga grupper, som var och en uppvisade en ökning på två till sex procentenheter. Därefter märktes en ökning

de påföljande åren i samtliga grupper. Sedan slutet av 1980-talet och början av 1990-talet kan återigen en ökning av tittande skönjas bland samtliga grupper.

7.4 Tittartid för TV

Fell Bokmärket är inte definierat.

Tidigare studier har visat att tittartiden, i likhet med tiden man exempelvis läser en morgontidning, skiljer mellan olika grupper av allmänheten.

TABELL 24: Genomsnittlig tittartid TV inom olika grupper 1988-1995 (bland tittare i minuter)

FRÅGA: Tittade Du på TV någon gång igår? Jag tänker då inte på video eller text-TV. Isåfall hur länge tittade Du på TV igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
1988	138	143	133	123	114	127	143	181	159	127	117
1989	132	137	126	100	111	116	133	189	155	120	118
1990	136	143	129	110	130	120	136	180	152	130	118
1991	146	156	137	119	134	124	148	207	170	137	121
1992	146	156	137	119	134	124	148	207	170	137	121
1993	117	118	117	118	116	97	115	157	137	114	84
1994	114	113	117	108	111	105	108	145	132	112	90
1995	117	116	117	102	113	103	117	154	135	116	95

Anm 1: Tabellens åldersintervall 9-79 år.

Anm 2: Fram till och med 1992 är frågan om tittandet i minuter hämtad från Sveriges Radio/PUB:s detaljerade publikräkningar. 1993 och 1994 års undersökningar grundar sig på en fråga där svarspersonerna får ange hur länge de tittade på TV igår på en skala från mindre än 1/2 timme, 1/2-1 timme, 1-2 timmar 2-3 timmar och mer än 4 timmar. Beräkningen av den genomsnittliga tittartiden har sedan utgått från mittvärdet i varje kategori och det översta värdet i den sista kategorin.

Anm 3: 1993 års siffror gäller enbart hösten.

Av tabell 24 framgår att det är de äldre som ägnar mest tid åt TV-tittande och ju äldre man blir desto längre tid. Återigen är det viktigt att framhålla att metoden för hur det genomsnittliga tittandet mäts i minuter ändrades från och med 1993. Före 1993 hämtades uppgifterna om tittartid direkt ifrån Sveriges Radio/PUB:s fortlöpande publikräkningar. Sedan hösten 1993 har uppgifterna om tittartid på TV ställts i samma sätt som för övriga medier i Mediebarometern. Mätåren fram till och med 1992 visar att män, äldre (65-75 år) och lågutbildade ägnar generellt sett mer tid åt TV-tittande än övriga grupper. Ungefär samma tendenser som beträffande andelen tittare visar sig alltså med avseende på tittartiden, men med den skillnaden att män och kvinnor tittar lika ofta på TV men männen ägnar mer tid åt tittandet. Den yngsta gruppen 9-14 år har en hög andel tittare men tittar i något mindre omfattning än andra grupper. Från och med

1993 års studie märks inte längre skillnaden i tittartid mellan män och kvinnor. När män och kvinnor får skatta sin tittartid utan hjälpt erinran tenderar både könen att skatta sitt tittande på ett likartat sätt. På samma sätt tenderar högutbildade att skatta sitt tittande relativt sett kortare med det nya måttet. Tabell 24 samt de tendenser redovisats tidigare visar tydligt att människors disponibla tid har en avgörande betydelse för hur länge man tittar på TV en genomsnittlig dag, något som även gäller konsumtion av andra medier.

Under det senaste decenniet har vi fått ett allt större utbud av TV-kanaler via satellit och kabel. Detta har möjliggjort ett mer specialiserad användning av TV efter olika intressen och behov (Jfr Reimer 1994 och Weibull 1995). I 1991 års Mediebarometer fanns för första gången tillgång till uppgifter om satellit-TV-tittande. I förra årets undersökning företogs vissa förändringar i frågan så att svarspersonerna har fick ett större antal TV-kanaler att ta ställning till vid frågetillfället. Tabell 25 redogör för andelen tittare på olika TV-kanaler. Mediebarometern redovisade att omkring en femtedel av allmänheten tittade på satellit-TV en genomsnittlig dag 1991. I 1993 års undersökning tittade drygt 50 procent av befolkningen på satellit-TV en genomsnittlig dag. Siffrorna måste naturligtvis sättas i relation till tillgången till satellitsänd TV. År 1991 hade cirka 40 procent av hushållen denna tillgång. (Kleberg, M 1991). 1993 hade ungefär drygt 50 procent av hushållen tillgång till satellitsänd TV via kabel eller parabol (Cronholm 1993). I 1995 års Mediebarometer uppger sig 55 procent ha tillgång till satellitsänd TV via kabel eller parabol. Siffrorna i tabell 25 indikerar att av de som har satellitkanaler tittar förhållandevis många

Siffrorna 1995 för tittandet på olika TV-kanaler visar att TV4 efter fyra år som marksänd kanal nu etablerat sig och har idag en något högre andel tittare än Kanal1 och TV2. Tittarprofilen varierar däremot något mellan de tre kanalerna. TV4 har framförallt en yngre publik medan Kanal 1 och TV 2 har sina största tittarandelar i den äldsta gruppen. Både Kanal 1 och TV2 har till tappat tittare framförallt i de yngre grupperna under det senaste året. Här bör det framhållas att Mediebarometern inte inkluderar barn mellan 3 och 8 år som traditionellt är högkonsumenter på Sveriges televisions kanal 1. Vad gäller TV3 minskar andelen tittare markant med stigande ålder. Bland de yngsta och i ungdomsgruppen har TV3 ungefär lika stor publik som TV2. Jämförelsen är intressant eftersom TV3 fortfarande inte når mer än ca 55 procent av hushållen i Sverige (MMS: Basundersökning 1995). Andelen tittare på lokal-TV, grannlands-TV eller någon filmkanal är så låg att det är osäkert att dra några slutsatser om skillnader mellan olika grupper.

Tabell 25b redogör för tittandet bland personer som har tillgång till satellitsänd TV. Här märks att andelarna för de marksända kanalerna minskar en aning i enskilda grupper jämfört med tittandet för befolkningen i stort. Detta gäller främst för bland de allra yngsta och lågutbildade beträffande tittandet på sveriges televisions kanaler.

När det gäller tittandet på kanaler med specialinriktning är tittandet överlag lågt. Studerar man materialet närmare märks det att kanalerna är inriktade på olika grupper av befolkningen med olika intressen. Tittandet på någon sportkanal eller filmkanal, en genomsnittlig dag, ligger ungefär på 5 procent, av befolkningen som har tillgång till satellitsänd TV, 3 procent tittar på någon musikkanal och 2 respektive 1 procent ser någon nyhetskanal eller barnprogramskanal. Män är överrepresenterade vad gäller tittandet på sportkanaler. Filmkanalerna och musikkanalerna ses främst av yngre. Beträffande övriga specialkanaler är tittandet så lågt att det inte går att urskilja något speciellt mönster.

TABELL 25a: Andel tittare på olika former av TV inom olika grupper 1991-1995 (procent)

FRÅGA: Tittade Du på TV någon gång igår? Jag tänker då inte på video eller text-TV. Isåfall hur länge tittade Du på TV igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Satellit-TV											
1991	19	20	19	32	27	19	13	16	16	20	16
1992	37	38	35	53	49	36	32	26	29	40	35
1993	53	53	52	68	63	49	45	51	51	55	41
grannlands-tv											
1991	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1992	1	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1
1993	2	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2
Svenska kanaler											
1991	78	78	78	84	70	72	80	92	82	75	72
1992	79	80	77	83	73	72	80	91	83	75	73
1993	81	81	81	87	76	75	82	92	86	78	73
Utländska kanaler											
1991	6	7	5	8	10	5	4	3	4	8	4
1992	7	11	4	14	14	7	5	3	5	8	6
1993	9	12	6	14	15	8	6	5	6	10	7
Kanal 1											
1994	46	49	43	50	34	41	54	63	50	40	48
1995	40	41	40	38	30	37	40	60	41	39	42
TV 2											
1994	46	48	43	33	30	37	50	74	56	40	44
1995	41	44	38	18	24	34	52	71	52	37	42
TV3											
1994	16	19	13	34	28	15	11	9	12	17	11
1995	15	18	12	23	20	17	10	8	12	17	11
TV4											
1994	49	49	49	66	56	44	43	55	51	52	32
1995	50	50	50	68	55	48	44	51	51	53	36
Femman											
1994	5	5	5	10	7	5	4	3	4	5	4
1995	6	6	6	8	10	6	4	3	5	7	5
Lokal-TV											
1994											
1994	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0
TV4 lokalt											
1995	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2
Lokal kabelkanal											
1995	1	1	-	-	-	1	0	-	1	0	0
grannlands-tv											
1994	1	1	1	1	0	1	1	2	1	1	1
Någon filmkanal											
1994	5	7	3	10	10	6	3	0	4	5	3
1995	3	4	3	7	5	4	1	1	2	3	3

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

TABELL 25b: Andel tittare på olika former av TV inom olika grupper bland de som har satellit-TV 1995 (procent)

FRÅGA: Tittade Du på TV någon gång igår? Jag tänker då inte på video eller text-TV. Isåfall hur länge tittade Du på TV igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Kanal 1											
1995	38	38	39	33	32	34	40	57	36	40	40
TV 2											
1995	39	42	35	16	22	32	52	67	48	37	39
TV3											
1995	24	29	20	37	30	27	16	15	21	26	19
TV4											
1995	50	49	50	63	51	49	41	55	53	50	37
Femman											
1995	11	11	10	13	16	10	8	7	10	11	8
TV4 lokalt											
1995	2	2	2	2	1	1	3	2	2	2	2
Lokal kabelkanal											
1995	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0
Nyhetskanal											
1995	2	3	1	0	2	2	3	0	1	2	3
Sportkanal											
1995	5	9	2	5	6	4	6	6	6	5	5
Någon filmkanal											
1995	5	6	4	11	8	6	2	1	4	5	5
Någon musikkanal											
1995	3	3	2	9	8	1	1	0	2	2	2
Någon barnprogramskanal											
1995	1	0	1	5	1	1	0	0	0	1	0

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

7.5 Summering

En genomsnittlig dag ser drygt åtta av tio svenskar på TV. Den tittartid som före 1993 uppmättes av Sveriges Radios/PUB:s detaljerade publikräkningar låg regelbundet omkring två timmar om dagen för att under veckosluten öka till två och en halv timma. De tre senaste mätårens siffror är insamlade med samma metod som gäller för övriga medier i Mediebarometern. Med denna metod är tittartiden för TV något lägre, cirka en och en halv timma måndag - fredag och ungefär två timmar under veckosluten. Bytet av metod har medfört att de två senaste mätårens siffror gällande tittartid inte är jämförbara med tidigare undersökningsår. Sett över tid ligger såväl andelen tittare som tittartiden på en hög stabil nivå, även om vissa mindre förändringar kan skönjas.

Lågutbildade och äldre personer samt män är generellt sett högkonsumenter av TV. Dessa skillnader mellan olika gruppers konsumtion har återkommit i samtliga Mediebarometrar sedan 1979.

8 VIDEO OCH TEXT-TV

8.1 Konsumtion av Video och av Text-TV

Video och Text-TV är två sk nya medier och på sätt och vis en förlängning av TV:n. Videoanvändningen har studerats i Mediebarometern sedan starten 1979. Användningen av text-TV kom till i och med att Mediebarometerns frågeformulär utvecklades 1994. Figur 14 redogör för utvecklingen av dessa medier.

Videotittandet var i början av undersökningsperioden begränsat. Från och med 1981 ökar dock andelen videotittare något varje år fram till 1986/87. Då andelen, en genomsnittlig dag låg på 10 procent. I 1993 års Mediebarometer var andelen videotittare 13 procent, årets siffra ligger på 16 procent. Detta är relativt höga siffror jämfört med tidigare år. Fram till och med 1992 har också uppgifterna om videotittande hämtats från Sveriges Radio PUB:s dagliga publikräkningar. Frågan har ställts på ett liknande sätt i PUB:s publikräkningar och i Mediebarometerns formulär. Den stora skillnaden är att frågan om videotittande kom mot slutet i en lång intervju som nästan uteslutande rörde TV i PUB:s publikräkningar. Från och med hösten 1993 är frågan en del av Mediebarometerns formulär där korta frågor ställs om ett större antal massmedier.

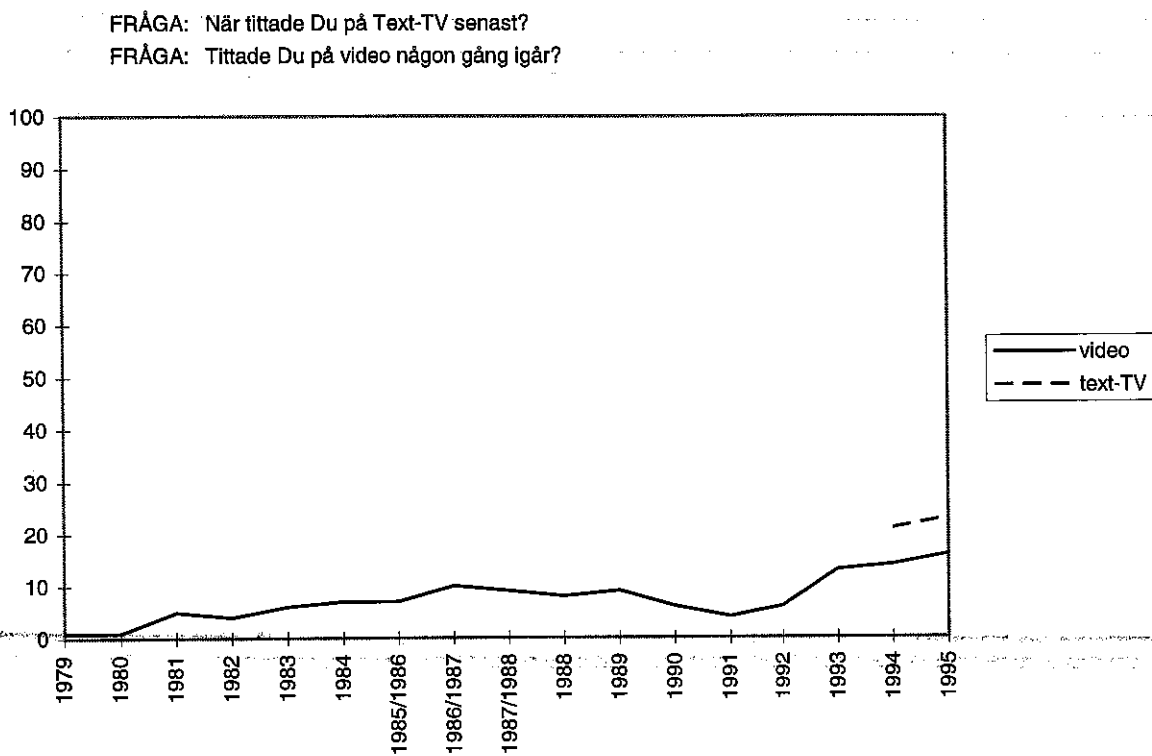
Under hela 1980-talet har innehavet av Video ökat betydligt mer än tittandet. 1982 hade endast 15 procent av allmänheten tillgång till video i hemmet (Westrell 1991). Samma år redovisar Mediebarometern att 4 procent ser på video en genomsnittlig dag. I årets Mediebarometer uppger ca 75 procent av svarspersonerna att de har tillgång till video i hemmet och 16 procent anger att de tittat på video. I denna relation måste andelen som ser video en genomsnittlig dag betraktas som låg.

Ser man till andelen som tittat på video en genomsnittlig vecka är ligger andelen tittare 1995 på 51 procent, vilket måste betraktas som en relativt hög siffra eftersom den baseras på hela populationen, dvs även de som inte har någon video ingår i beräkningsunderlaget. Detta tyder i sig på att videon inte är att betrakta som ett dagligt medium utan snarare ett veckomedie. Den används selektivt, tex för att se på program som man inte haft tillfällighet att titta på under sändningstid (Jfr Weibull 1991).

En knapp fjärdedel av Sveriges befolkning använder text-TV en genomsnittlig dag. Användningen av text-TV en genomsnittlig dag undersöktes första gången 1994 vilket gör att det knappast finns något underlag för att uttala sig om trender i användandet. Det märks dock tydligt att text-TV är ett tämligen väl etablerat medium. Liksom för video gäller för text-TV att innehavet ökat betydligt snabbare än användningen. I början av 1980-talet låg text-TV innehavet på tre procent (jfr Westrell 1992). I takt

med att man har bytt ut sina gamla TV-apparater har innehavet sedan ökat. I 1995 års SOM-undersökning anger 65 procent att de har text-TV i hemmet (Weibull 1996).

FIGUR 13: Konsumtionen av video och text-TV en genomsnittlig dag 1979-1995 (procent)

Anm 1: Figurens åldersintervall 9-79 år

Anm 2: Frågan om Text-TV ställdes första gången 1994.

8.2 Video och text-TV användning olika veckodagar

Uppdelat på olika dagar framkommer det att videoanvändningen en genomsnittlig dag är relativt jämt fördelad över veckans dagar. Resultatet är intressant då man kunde ha antagit att videoanvändningen skulle ha varit något högre under veckoslutet jämfört med veckans övriga dagar. Under helgen har man normalt mer fritid och tid att ägna sig åt medierna. När det gäller användandet av text-TV är användningen liksom för video relativt jämt spridd över veckans dagar. Tabell 26 redogör för detta.

TABELL 26: Tittande på video och text-TV olika veckodagar

FRÅGA: När tittade Du på Text-TV senast?
FRÅGA: Tittade Du på video någon gång igår?

Andel tittare	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Totalt
video	16	13	14	19	15	16	16	16
text-TV	23	23	26	26	24	22	23	23

Anm 1: Tabellens åldersintervallet är 15-70 år

8.3 Konsumtion av video och text-TV i olika grupper

Videotittandet en genomsnittlig dag är mest utbrett bland personer i åldern 9-24 år. Det är främst i denna grupp som den kontinuerliga ökningen av videotittandet skedde i början av 1980-talet och här märks också den tidigare redovisade nedgången i tittandet mest. I åldersgruppen 9-14 år märks en minskning av videotittandet från 25 procent 1987/88 till 12 procent 1992. Enligt de två senaste årens mätningar ligger videotittandet omkring 30 procent i denna grupp. Dessa siffror bör inte jämföras med tidigare års siffror eftersom respondenterna uppenbarligen har skattat sitt videotittande olika i PUB:s TV- publikräkningar och i Mediebarometerformuläret som omfattar ett flertal massmedier. Trots de uppenbarliga skillnaderna i hur frågan uppfattats de olika undersökningsåren kvarstår skillnaderna mellan olika grupper i 1993 till 1995 års undersökningar. Videotittandet är mest utbrett bland 9-14 åringar. Människor med mellanutbildning tittar något oftare än låg- och högutbildade. Kvinnor och män tittar i ungefär lika hög utsträckning. Sett till andelen som sett video under den senaste veckan märks i princip samma tendenser som för tittandet en genomsnittlig dag. Yngre tittar oftare än äldre och medelutbildade tittar något oftare än låg och högutbildade. Vad gäller tittandet en genomsnittlig vecka märks också en svag skillnad mellan män och kvinnor. Män ser något oftare på video än kvinnor.

Text-TV är i huvudsak männens medium. Användandet är i stort sett lika högt i alla åldrar med undantag för de äldsta vars användande av text-TV är lägre än för övriga grupper. Även med

avseende på utbildning är text-TV användningen tämligen jämt fördelad en genomsnittlig dag såväl som en genomsnittlig vecka.

TABELL 27: Andel som använder video och text-TV i olika grupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: När tittade Du på Text-TV senast?

FRÅGA: Tittade Du på video någon gång igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Text-TV											
igår:											
1994	21	28	14	26	23	23	18	18	19	23	18
1995	23	30	16	23	25	24	24	16	20	25	24
Text-TV senaste veckan:											
1994	50	59	40	55	58	55	46	36	46	56	41
1995	52	60	44	50	60	57	50	37	50	58	57
Video											
igår:											
1979	1	1	1	3	2	1	0	1	1	1	2
1980	1	1	1	1	2	1	0	0	1	1	1
1981	5	6	3	7	6	8	2	1	3	7	5
1982	4	4	4	4	7	6	1	0	4	6	1
1983	6	7	4	10	9	7	4	2	5	8	4
1984	7	9	5	13	9	11	2	0	6	8	6
1985/86	7	9	6	15	13	8	4	1	5	9	6
1986/87	10	11	9	21	19	10	5	2	6	13	9
1987/88	9	10	7	25	15	9	3	-	3	12	7
1988	8	9	6	22	15	8	3	1	4	11	5
1989	9	9	9	19	15	10	6	1	7	11	7
1990	6	6	5	12	11	5	3	2	4	6	4
1991	4	5	2	11	5	4	2	0	1	4	5
1992	6	6	5	12	10	7	4	1	4	7	6
1993*	13	13	13	30	20	12	7	6	8	13	7
1994	14	16	13	32	22	15	10	5	9	15	14
1995	16	17	15	31	22	19	9	6	10	17	15
Video senaste veckan:											
1994	48	52	45	73	71	53	42	19	36	57	45
1995	51	56	47	74	71	58	40	21	40	57	50

8.4 Video och text-TV i kombination med andra medier

Tidigare undersökningar om massmediekonsumtion har visat att medieanvändningen huvudsakligen är kumulativ. Enskilda medier kompletterar på så vis varandra. Tar man del utav morgonpress regelbundet så tenderar man också att ta del av andra medier mer regelbundet. (Jfr Weibull, 1995) Frågan är hur till exempel användningen av video och text-TV samvarierar med annan medieanvändning. Tabell-28 sätter användningen av video och text-TV i centrum och redogör för hur dessa medier kombineras med andra.

TABELL 28: Andel som tagit del av video och text-TV en genomsnittlig dag/senaste veckan och gårdagskonsumtion av andra medier 1995

Gårdagskonsumtion	Video				text-TV			
	Igår	Ej tittat	Senaste veckan	Ej tittat	Igår	Ej tittat	Senaste veckan	Ej tittat
Morgonpress	66	72	67	75	74	70	73	69
Kvällspress	29	27	29	25	29	26	29	25
Veckotidningar	32	31	31	31	30	31	31	31
Special/fackpress	31	28	30	28	32	28	31	26
Bok	53	42	48	40	43	44	42	46
Radio	78	81	81	80	86	79	84	76
Privatlokalradio	35	22	32	16	28	23	28	20
CD	42	27	39	20	33	29	34	25
Kassettband	31	24	29	20	28	24	28	22
Video	100		31		20	15	19	13
Text-TV	30	22	27	19	100		46	
TV	89	84	86	83	94	81	87	82

Tabellen visar att de som sett på Video en genomsnittlig dag eller senaste veckan tenderar att ta del av böcker, CD/grammofon, kassettband, privata lokalradiostationer och text-TV oftare än de som ej sett på video. Videoanvändarna tar del av kvällstidningar, vecko/månadstidningar och special/fackpress i lika stor utsträckning som de som ej sett på video. Morgonpressen visar sig vara mindre ofta läst bland videoanvändarna jämfört med de som ej tagit del av video under gårdagen eller den senaste veckan. Resultatet är med största sannolikhet en avspegling av åldersfaktorn. Videoanvändarna är som vi sett huvudsakligen yngre. Yngre attraheras i större utsträckning av musikmedier och det moderna än vad äldre gör.

Text-TV har en jämnare spridning över åldersgrupperna än vad videon har och uppvisar också ett annat mönster när det gäller kombinationen med andra medier. De tar tex del av morgonpress,

kvällspress, special/fackpress och radio i större utsträckning än icke-användarna. Deras intresse för det moderna visar sig i att de också använder CD/grammofon och video i större utsträckning än de som ej utnyttjat text-TV under gårdagen eller den senaste veckan.

8.5. Summering

När det gäller video bör det påpekas att frågan om videokonsumtion gav lägre siffror när den ställdes i ett stort batteri av frågor om TV i Sveriges Radio/PUB:s publikräkningar än när svarspersonerna svarar på frågan om videotittande i Mediebarometerns formulär som rör många olika medier. Andelen som sett på video en genomsnittlig dag ligger i 1995 års undersökning på 16 procent och 51 procent har tittat på video den senaste veckan. Användningen är något högre bland män jämfört med kvinnorna och sjunker något med stigande ålder. När det gäller text-TV märks samma tendenser som för video män använder text-TV i högre utsträckning än kvinnor och användandet sjunker med stigande ålder. Årets undersökning visar att 23 procent använt text-TV en genomsnittlig dag och 52 procent har utnyttjat text-TV en genomsnittlig vecka. Uppdelat på olika veckodagar märks, något oväntat, inte några större skillnader i video eller text-TV användandet.

9 LJUDKASSETTER, SKIVOR OCH BÖCKER

9.1 Konsumtion av ljudkassetter, skivor och böcker

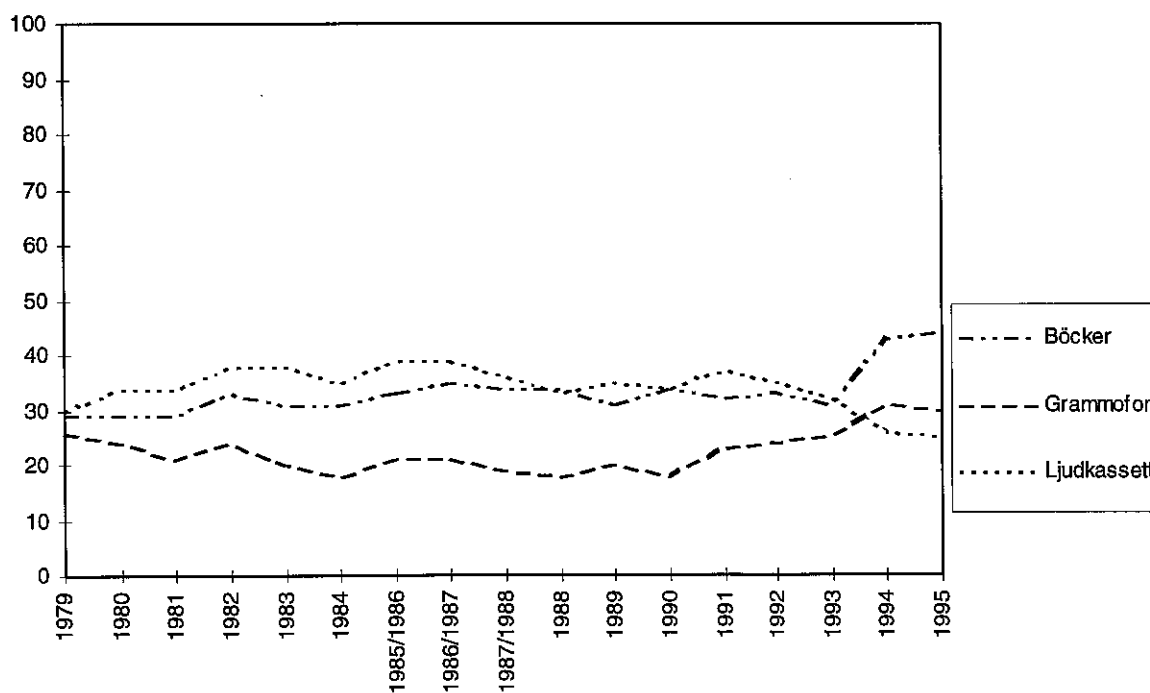
Vid sidan av etermedierna, video och text-TV redovisar Mediebarometern även en översikt av konsumtionen av ljudkassetter, grammofonskivor och böcker. I figur 14 ges en överblick av utvecklingstendenserna för dessa medier.

FIGUR 14: Konsumtionen av ljudkassetter, grammofonskivor och böcker en genomsnittlig dag 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon bok igår? jag tänker då både på skolböcker, faktaböcker eller böcker som du läste för ditt eget nöjes skull.

FRÅGA: Lyssnade Du på grammofon eller CD-spelare igår?

FRÅGA: Lyssnade Du på ljudkassett igår?

Anm 1: Figurens åldersintervall 9-79 år

Anm 2: Frågan om lyssnande på grammofon har ändrats med ett tillägg om CD-spelare i frågan från och med 1994.

Anm 3: Frågan om bokläsning har utökats med ett tillägg ...Jag tänker då både på skolböcker faktaböcker och böcker som du läst för ditt eget nöjes skull.

Andelen som lyssnar på ljudkassetter har sedan 1979 successivt ökat fram till 1986/87, sedan dess har konsumtionen minskat något. 1995 uppgår lyssnarandelen till 25 procent. Vilket är den lägsta siffran som uppmätts under hela perioden.

Samtidigt som kassettyssnandet ökade under 1980-talet minskade andelen lyssnare på grammofonskivor i motsvarande utsträckning. Andelen som lyssnar på grammofonskivor en genomsnittlig dag, uppgår 1995 till 30 procent. Vilket inte direkt innebär att lyssnandet på grammofon har ökat efter 1993. Förklaringen ligger snarare i att frågeformuleringen anpassats till en förändrad verklighet, där lyssnandet på CD-spelare ingår explicit i frågeformuleringen från och med 1994. Ökningen av grammofonlyssnandet under början av 1990-talet pekar dessutom på att flera svarspersoner redan tidigare hade tolkat in CD-spelare i sina svar.

Bokläsning innefattar läsning av alla typer av böcker, alltså såväl fack- och skönlitteratur, som läroböcker. Bokläsningen har på lång sikt visat en viss ökning. 1993 läste 34 procent av allmänheten en bok under en genomsnittlig dag. Årets studie visar att andelen bokläsare ligger på 44 procent en genomsnittlig dag. Ökningen i bokläsandet efter 1993 kan återigen förklaras med en förändring i sättet att fråga. Tidigare frågades endast om bokläsning under gårdagen. Från och med 1994 preciseras frågan till att gälla skolböcker, faktaböcker eller böcker som man läser för sitt eget nöjes skull. Den nya frågeformuleringen har medfört att skillnaderna i bokläsning mellan olika grupper har ökat. Det gäller framförallt markant ökande andelar bland unga, medel- högtbildade.

De ovan redovisade medierna har i tidigare studier visat sig vara de ungas medier i stor utsträckning (Jfr Anshelm, 1989 Reimer, 1994 Carlsson och Anshelm 1995). Frågan är om detta fortfarande är fallet och om det eventuellt kan finnas andra skillnader mellan olika grupper, när det gäller konsumtionen av dessa tre medier.

Liksom video visar sig ljudkassetter till stor del vara de ungas medium och gruppen 9-24 lyssnar i betydligt större utsträckning än de äldre. Tidigare år har män visat sig lyssna något mer än kvinnor, de senaste åren har dess skillnader dock jämnats ut. Mellanutbildade har traditionellt varit de största konsumenterna av ljudkassetter. Denna grupp har dock minskat sin användning något och skiljer sig inte längre mycket åt från högtbildade. Personer med lägre utbildning lyssnar mindre än övriga grupper. Ljudkassetter är precis som video de yngres medium och endast en liten andel av de äldre tar del av dessa medier. Intressant är att den enda grupp där lyssnandet på ljudkassetter tenderat att öka är i den äldsta gruppen.

Ungdomar (15-24 år) är den grupp som avgjort lyssnar mest på CD/grammofonskivor. Mellan- och högutbildade lyssnar i betydligt större utsträckning än lågutbildade. Även detta medium kan följaktligen främst sägas vara de yngres. Det bör i sammanhanget påpekas att ökningen av CD-grammofonlyssnandet som noterats med den nya frågeformuleringen då CD nämns explicit märks starkast bland yngre 1994. Bland medelålders och äldre är lyssnandet relativt lågt.

Bokläsningen har varit förhållandevis stabil under hela mätperioden. De senaste årens ökning är av allt att döma ett resultat av det förtydligande i frågeformuleringen som gjordes 1994. Böcker visar sig också till stor del vara de yngres medium och i den yngsta åldersgruppen läser 74 procent en bok en genomsnittlig dag jämfört med 32 procent i den äldsta åldersgruppen och 35-procent bland 45-64 åringarna. Andelen bokläsare minskar i princip med ökande ålder, vilket delvis kan förklaras med att man under skolåldern tar del av böcker varje dag i skolan. Kvinnor läser mer böcker än vad män gör. Högutbildade har störst andel bokläsare och lågutbildade har lägst. Detta skulle kunna förklaras med att en stor andel högutbildade använder böcker i sitt arbete varje dag. En annan rimlig förklaring torde vara att de högutbildade genom sin utbildning skaffat sig ett intresse för litteratur, vilket gör bokläsningen till en naturlig och stimulerande del av vardagen för denna grupp.

TABELL 29: Andel som använder ljudkassetter, grammofonskivor och böcker i olika grupper 1979-1995 (procent)

FRÅGA: Läste Du någon bok igår? jag tänker då både på skolböcker, faktaböcker eller böcker som du läste för ditt eget nöjes skull.

FRÅGA: Lyssnade Du på grammofon eller CD-spelare igår?

FRÅGA: Lyssnade Du på ljudkassett igår?

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Mellan	Hög
Ljudkassett:											
1979	30	33	26	55	57	28	20	4	22	37	27
1980	34	35	33	62	65	38	17	4	23	43	36
1981	34	36	31	62	70	35	15	5	24	44	29
1982	38	42	32	61	71	37	22	6	29	49	27
1983	38	43	34	61	71	42	23	7	28	45	44
1984	35	37	33	51	58	44	18	7	23	43	45
1985/86	39	43	35	70	72	38	24	8	24	48	42
1986/87	39	41	37	64	72	38	22	12	26	44	44
1987/88	36	38	33	61	70	38	17	7	22	46	37
1988	33	34	32	56	66	35	16	7	19	43	35
1989	35	36	34	60	72	35	18	7	23	42	32
1990	34	34	33	55	62	34	24	9	23	39	35
1991	37	37	37	66	56	43	25	10	26	43	34
1992	35	36	34	57	57	37	25	11	23	40	35
1993	32	33	31	49	52	35	24	9	22	34	35
1994	26	26	26	37	42	31	18	10	18	31	25
1995	25	26	24	32	35	28	19	13	20	27	24
Grammofon/CD-spelare:											
1979	26	29	24	38	63	28	12	2	17	36	36
1980	24	25	22	35	50	26	11	5	16	30	32
1981	21	21	21	30	52	21	8	5	13	29	28
1982	24	27	21	29	50	26	12	3	17	31	31
1983	20	21	20	22	48	22	9	3	14	30	23
1984	18	19	16	16	40	21	8	4	13	20	32
1985/86	21	22	19	22	53	19	11	3	11	27	31
1986/87	21	21	20	23	47	21	12	5	13	27	28
1987/88	19	20	17	27	45	19	6	3	8	26	27
1988	18	18	19	25	47	17	8	3	8	25	25
1989	20	20	19	21	54	20	6	3	10	28	23
1990	18	21	15	22	47	17	8	4	9	25	21
1991	23	25	21	28	55	23	12	5	11	29	33
1992	24	25	23	29	59	25	11	5	13	29	30
1993	25	27	24	32	60	30	12	3	11	31	44
1994	31	33	29	49	73	36	17	4	15	40	35
1995	30	32	28	48	63	32	14	6	16	37	29
Böcker:											
1979	29	26	33	50	31	28	25	23	16	33	55
1980	29	24	34	57	38	28	20	22	16	33	51
1981	29	26	33	51	36	28	24	19	16	34	46
1982	33	28	39	58	37	30	28	22	20	36	51
1983	31	27	36	52	40	33	21	20	19	34	50
1984	31	28	33	60	35	30	21	24	17	32	50
1985/86	33	28	37	49	47	32	27	21	19	37	50
1986/87	35	30	40	53	40	35	30	24	21	35	54
1987/88	34	28	39	52	42	35	23	28	22	39	43
1988	34	28	39	53	46	33	23	29	19	38	47
1989	31	25	38	46	34	33	25	25	18	33	44
1990	34	29	39	53	46	33	25	29	24	35	51
1991	32	28	35	53	41	32	21	25	21	32	43
1992	33	28	38	53	43	31	25	27	21	31	51
1993	31	26	37	51	37	31	25	26	20	28	46
1994	43	37	49	76	59	40	37	30	27	42	60
1995	44	38	50	74	56	41	35	32	27	43	58

Anm 1: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Anm 2: Frågan om lyssnande på grammofon har ändrats med ett tillägg om CD-spelare i frågan från och med 1994.

Anm 3: Frågan om bokläsning har utökades 1994 med ett tillägg ...Jag tänker då både på skolböcker faktaböcker och böcker som du läst för ditt eget nöjes skull.

9.2 Ljudkassetter, skivor och böcker och konsumtion av andra medier

Föregående avsnitt visade att användningen av video och text-TV samvarierar med tex lyssnande på kassetband, ljudkassetter och bokläsning. Frågan är hur användningen av dessa medier kompletteras med användning av andra medier. Tabell 30 redogör för detta.

TABELL 30 Andel som kombinerar lyssnandet på ljudkassett, CD och bokläsning med andra medier

	Ljudkassett				CD/grammofon				Bok			
	Gårdagskonsumtion	igår	Ej lyssnat	senaste veckan	Ej lyssnat	igår	Ej lyssnat	senaste veckan	Ej lyssnat	igår	Ej läst	senaste veckan
Morgonpress	65	73	68	74	65	73	68	75	69	73	69	74
Kvällspress	30	26	27	27	29	61	28	26	23	31	24	33
Veckotidningar	30	31	30	32	30	31	31	31	32	30	32	29
Special/fackpress	29	29	30	27	31	28	31	25	32	26	32	23
Bok	49	42	49	38	56	39	51	32	100		70	
Radio	82	80	80	80	78	81	79	82	77	83	79	85
Privat-lokal-radio	32	23	29	18	39	18	32	11	28	22	26	21
CD	35	29	37	20	100		48		36	19	77	60
Kassettband	100		45		30	23	29	18	28	23	27	21
Text-TV	26	22	24	23	26	22	26	19	23	24	23	24
Video	20	15	19	12	23	13	18	10	20	13	18	13
TV	82	85	83	86	82	85	83	87	84	85	86	83

Vid tolkningen av resultaten av hur användarna väljer att kombinera dessa medier med andra medier är det viktigt att hålla i minnet att ljudkassetter, CD/grammofon och böcker huvudsakligen är medier som används av yngre personer. Kombinationerna av dessa medier uppvisar också huvudsakligen samma

resultat som visades beträffande videon i föregående kapitel: De som utnyttjar tex ljudkassetter tenderar att ta del av CD/grammofon, böcker, privata lokalradiostationer och text-TV oftare än de som ej lyssnat på ljudkassett. Användarna av ljudkassetter CD/grammofon och böcker tar del av kvällstidningar, vecko/månadstidningar och special/fackpress i lika stor utsträckning som de som ej använt dessa medier. Morgonpressen visar sig vara mindre ofta läst bland användarna jämfört med de som ej använt dessa medier under gårdagen eller den senaste veckan. Resultatet speglar en annorlunda medieprofil bland yngre personer. Frågan är om dessa personer övergår till ett mer vuxet beteende när de blir äldre. Mot detta talar de studier om medieanvändning bland unga som pekat på förskjutningar i människors medieanvändning i början av 1990-talet. (Jfr Hvitfelt, 1994 och Reimer 1994).

9.3 Summering

Konsumtionen av ljudkassetter och böcker ökade kontinuerligt fram till 1986/87. Denna ökning stannade emellertid av under de påföljande åren. Andelen som lyssnade på grammofonskivor minskade under början av 1980-talet och låg på en nivå runt 20 procent fram till slutet av 1980-talet. På senare år har skivspelandet tenderat att öka. I fjolårets studie förtydligaste frågan för att med säkerhet få med lyssnandet på CD-spelare.

Video, ljudkassetter, grammofon/CD-spelare och böcker kan betraktas som "de ungas" medier. Barn och ungdomar är för samtliga dessa medier den högsta andelen konsumenter. De unga visar också en ökning i konsumtionen av dessa medier, bortsett från videon, samtidigt som de uppvisar en minskande konsumtion av de mer etablerade medierna. Ett resultat som tyder på att de nya medierna till viss del konkurrerar med de etablerade, när det gäller ungdomarnas totala mediekonsumtion.

Lågutbildade utmärker sig genom att genomgående ha en liten andel konsumenter för samtliga dessa medier. Ett resultat som möjligen avspeglar en inbyggd överrepresentation av äldre personer.

10 MOBILTELEFON, FAX OCH PC.

10.1 Innehav av mobiltelefon, fax och PC

För att följa utvecklingen inom den nya medieteknologin utökades Mediebarometerns frågeformulär 1995 bland annat med frågor om innehavet av mobiltelefon, fax och PC. Studier om medieteknologi i de svenska hushållen har bland annat påvisat att utbredningen av dessa medier gått olika fort i olika grupper av allmänheten (Jfr Kratz 1995 och Weibull 1996) Tabell 31 redovisar hur tillgången är fördelad totalt och i olika grupper.

Knappt 40 procent har tillgång till mobiltelefon i hemmet. Andelen som har en PC ligger på knappa 30 procent och faxtillgången ligger på 10 procent. Innehavet av samtliga dessa tre medier är relaterat till såväl kön, ålder som utbildning familjetyp och boende i städer kontra landsbygd. Samma tendenser har framkommit i liknande studier av medieinnehav (Jfr Weibull 1996 och Kratz 1995)

TABELL 31: Andel som har tillgång till mobiltelefon, fax och PC inom olika grupper 1995 (procent) Fel! Bokmärket är inte definierat.

FRÅGA: Har Du tillgång till något av följande i din året runt bostad/sommar eller fritidsbostad

	KÖN			ÅLDER					UTBILDNING		
	Tot	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	Låg	Medel	Hög
Mobiltelefon	38	40	35	44	43	43	41	8	28	42	43
fax	10	11	10	18	10	10	12	2	5	9	17
Persondator	27	30	24	40	37	32	23	2	11	26	47
Persondator med modem	7	8	6	8	11	9	6	1	2	8	13
Persondator med tillgång till Internet	3	3	2	4	5	4	2	0	1	2	6
Persondator med CD-ROM	6	7	5	7	10	8	4	0	2	6	10

	Familjetyp							
	Arbetare	Tjänstemän	Akademiker	Egen företagare	Pensionär	Studerande	Arbetslös	
Mobiltelefon	37		45	52	71	11	41	27
fax	5		11	26	22	3	11	3
Persondator	12		27	38	23	2	32	14
Persondator med modem	3		10	20	9	0	12	4
Persondator med tillgång till Internet	1		3	10	2	0	5	2
Persondator med CD-ROM	4		6	14	6	1	12	3

	Boende						
	Ren landsbygd	Mindre tätort	Stad eller större tätort	Stockholmsregionen	Göteborgsregionen	Malmöregionen	
Mobiltelefon	43	39	36	45	29	23	
fax	10	9	9	15	14	11	
Persondator	16	18	18	28	19	21	
Persondator med modem	6	6	7	12	7	5	
Persondator med tillgång till Internet	2	2	3	7	1	3	
Persondator med CD-ROM	3	6	6	10	4	6	

Anm: Tabellens åldersintervall 9-79 år

Utbildning och familjetyp är kanske de faktorer som slår mest. En enkel förklaring till detta är möjligen att dessa medier oftare används i arbetet bland medel och högutbildade och många kanske skaffar sig dessa apparater för att kunna sköta vissa arbetsuppgifter ifrån hemmet även om medierna också används för privat bruk inom familjen. Tillgången till mobiltelefon i hemmet

är mest utbredd bland egna företagare - 72 procent och minst utbredd i pensionärshushållen 11 procent. Fax och persondatorer förekommer mest i högre tjänstemanna/akademiker familjer, utbredningen av dessa medier är också relativt hög bland studerande. PC-innehavet sjunker kraftigt med stigande ålder. Andelen ligger på 40 procent i den yngsta gruppen och på två procent i den äldsta gruppen. De differenser som framkommit gällande medieinnehav pekar alltså på ganska stora skillnader mellan olika grupper. Ålder och social position är centrala faktorer som är avgörande för att man skall införskaffa mobiltelefon, fax och PC. Om analysen hade gällt användningen hade skillnaderna troligen varit större eftersom tillgången inte säger något om utnyttjandegraden.

11 SAMMANFATTNING/KOMMENTARER

Mediebarometern är en årligen genomförd undersökning som syftar till att belysa olika mediers räckvidd i Sverige. Den redovisar hur stor del av allmänheten som tar del av de vanligaste medierna en genomsnittlig dag. I denna rapport har 1995 års resultat redovisats i sin helhet och satts i relation till tidigare års resultat.

Mediebarometern genomfördes fram till och med 1992 i samarbete med mellan forskningsprogrammet Dagspresskollegiet vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet och Sveriges Radios publik- och programforskningsavdelning (PUB). 1993 inhämtades materialet till Mediebarometern under våren av PUB. Efter nedläggningen av PUB fortsatte insamlingen av materialet av MediaMätning i Skandinavien AB (MMS). Från och med 1994 har Nordiska dokumentationscentralen (Nordicom) vid Göteborgs universitet ansvaret för Mediebarometern. Själva fältarbetet för Mediebarometern har dock genomförts av SIFO. Mediebarometern genomfördes för första gången 1979. Den bygger på telefonintervjuer av slumpmässigt utvalda svenskar i åldersintervallet 9-79 år. Undersökningen genomfördes fram till och med 1985 under två höstveckor varje år, men från och med 1985/86 gjordes intervjuerna under 14 dagar utspridda under hela året, med undantag för sommarmånaderna. 1990 ökades antalet dagar till 21. Mediebarometern är följaktligen årsrepresentativ från och med 1985/86, men har en större spridning på 28 olika dagar från och med 1994. I urvalet 1995 ingick 3 194 personer och antalet svars personer uppgår 1995 till 2 370. Efter att 824 personer har kunnat definieras bort ligger svarsfrekvensen på 74 procent.

Resultaten från Mediebarometern 1995 skiljer sig inte i någon större utsträckning från tidigare års resultat. Svenskarnas mediekonsumtion kännetecknas under hela 1980-talet av stabilitet. Under 1990-talet har omorganisationer och ett ökat utbud på Radio och TV sidan främst lett till ändrade mönster i ungdomars medievanor. De största förändringarna gäller med avseende på val av enskilda kanaler.

Morgonpress, ljudradio och TV är de tre mest använda medierna. De når vardera 71 respektive 80 och 84 procent av allmänheten mellan 9-79 år en genomsnittlig dag. Lägger man kvällspressläsarna till morgonpressläsarna uppgår andelen läsare av dagspress en genomsnittlig dag till 80 procent. TV-konsumtionen varierar något, men under 1980-talet förmodligen på grund av skiftade undersökningsperioder. Under 1990-talet har dock andelen tittare på TV tenderat att öka. TV-konsumtionen är högre fredag-söndag jämfört med vardagarna. Ljudradiolyssnandet har ökat något de senaste åren. Lyssnandet skiftar inte nämnvärt mellan olika veckodagar. Konsumtionen av morgonpress, ljudradio och TV ökar något med ökande ålder. Andelen TV-tittare är dock relativt hög bland de yngsta (9-14 år).

Kvällspressens läsarandel uppgick 1995 till 27 procent. Under mätperioden har en viss instabilitet i läsandet kunnat urskiljas. En successiv minskning fram till mitten av 1980-talet då läsningen ökade något för att sedan återigen minska 1989. Årets siffra på 27 procent är den lägsta siffran som noterats för kvällspressen i Mediebarometern. Andelen läsare tenderar att öka under veckosluten. Män och personer mellan 15-44 år har en större andel kvällstidningsläsare än övriga grupper.

Vecko-/månadstidningar och special-/facktidskrifter når vardera ca 31 procent respektive 29 procent av allmänheten en genomsnittlig dag och 64 procent respektive 58 procent under en genomsnittlig vecka. Vecko-/månadstidningarna har haft en nedåtgående tendens under hela perioden, medan special-/facktidskrifter visat en ökande tendens under 1980-talets första hälft. I 1994 års studie ändrades frågan om veckopress till att även nämna månadstidningar som exempel vid frågetillfället. Tidigare nämndes endast veckotidningar. Detta har medfört att läsningen av vecko-/månadstidningar ligger på en högre nivå 1994 och 1995 jämfört med tidigare år. 1993 låg andelen läsare en genomsnittlig dag på 22 procent. I de två senaste mätningarna ligger läsningen omkring 30 procent. Vecko-/månadstidningar och special-/facktidskrifter har väl åtskilda läsargrupper. Vecko-/månadstidningar läses främst av kvinnor, äldre och lågutbildade personer. Special-/facktidskrifter har i första hand män, medelålders och högutbildade bland sina läsare.

Video, och böcker har under 1980-talet haft en något ökande andel användare. I början på 1990-talet märktes dock en nedgång i videotittandet i Mediebarometern. Från och med brytningen 1993 ligger videotittandet på en något högre nivå än tidigare. De senaste tre mätåren indikerar att andelen tittare en genomsnittlig dag ligger omkring 15 procent. Huruvida de senaste tre mätårens siffror avseende videotittande en genomsnittlig dag är en ökning eller minskning ifrån tidigare år är svårt att uttala sig om i och med att videofrågan uppenbarligen har uppfattats annorlunda när den ställts i Mediebarometerens formulär än när den hämtades från Sveriges Radio/PUB:s TV-publikräkningar. Ljudkassettlyssnandet ökade stegvis fram till 1986/87, men har därefter minskat något. Andelen som lyssnade på grammofonskivor minskade stegvis under 1980-talet. Under 1990-talet har andelen som lyssnat på grammofon (spelat skivor) en genomsnittlig dag ökat något. Det är inte otänkbart att CD-skivornas inträde på marknaden kan ha inverkat. 1994 ändrades dock frågeformuleringen till att även inkludera lyssnandet på CD-spelare. Vilket troligen medförde att lyssnandet på skivor ökade från 25 procent 1993 till 31 procent 1994. I år uppmättes andelen till 30 procent. Dessa fyra medier framstår främst som de ungas medier, medan morgonpressen, ljudradio och TV främst är de äldres medier.

Årets undersökning har också mätt innehavet av mobiltelefon, fax och PC. Resultaten bekräftar att innehavet av samtliga dessa medier är relaterat till såväl kön, ålder som utbildning.

Trots det som har hänt inom medieutvecklingen med avregleringen av radion och inträdet av kabel-TV har mycket små förändringar märkts hos den svenska mediepubliken vad gäller de traditionella medierna under 1990-talet. Rörligheten märks främst bland ungdomarna som kanske attraheras av "det nya". Studier av ungdomskulturer antyder en allmän förändring av samhället där ungdomar är bärare av nya värderingar och uttrycksformer. De nya medierna tenderar att attrahera den yngre publiken. De har möjligen lättare att tillmötesgå de förändrade livsmönstren och de nya värderingarna hos den yngre publiken (jfr Reimer 1992).

En del faktorer talar således för att skillnaderna i människors medieanvändning kommer att öka något inom den närmaste framtiden när de nya medierna börjar etablera sig.

Andra faktorer som kan påverka medievanorna i gällande allmänna förändringar i samhället och i människors livsmönster. En god konjunktur påverkar människors köpkraft och annonsflödet som i sig är av betydelse för att olika medier skall kunna expandera. På individnivå har till exempel arbetstidsförkortning och en ökad fritid med fler fritidsintressen givit underlag för specialtidningar (jfr Weibull 1995).

Referenser

Anshelm, Magnus (1989B) Mediebarometern 1987/88: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.

Anshelm, Magnus (1989A) Mediebarometern 1988/89: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.

Carlsson, Ulla och Anshelm, Magnus (1995): Mediesverige 1995 Statistik och analys Nordicom, Göteborgs Universitet.

Cronholm, Margareta m fl (1993): Satellit- och kabel-TV: i Carlsson, U och Anshelm, A (red) Mediesverige 1993, Nordicom, Göteborgs Universitet.

Falck, Claes (1989): Radions Publik okt/nov 1988 - Lyssnandet i nio län ett år efter P4 starten: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm

Falck, Claes (1992): Radions Publik 1992: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm

Findahl, Olle (1995): Svensk Television: i Carlsson, U och Anshelm, A (red) Mediesverige 1995, Nordicom, Göteborgs Universitet.

Gahlin, Anders (1986) TV:s publik - sommaren - 1986: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm

Hafstrand, Helene (1993): Tidskrifter: i Carlsson, U och Anshelm, A (red) Mediesverige 1993, Nordicom, Göteborgs Universitet.

Hafstrand, Helene (1994): Tidskriftssektorns strukturutveckling 1983-1993er: Pressutredningen 94 Arbetsrapport nr 12 från expertgruppen, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet.

Hedman, Lowe (1995): Radio: i Carlsson, U och Anshelm, A (red) Mediesverige 1995, Nordicom, Göteborgs Universitet.

Hvitfelt, Håkan (1994): Kommersialisering av nyheter. Förändrad berättarteknik i svenska nyheter: PM Göteborg. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

Kratz, Charlotta (1995) Mediemöblemang: i Weibull och Kratz (red): Tidningsmiljöer, Dagstidningsläsning i mitten av 1990-talet. Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

Kratz, Charlotta (1994) Sociala, geografiska och åldersmässiga skillnader i dagstidningsläsningen: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

MMS basundersökning (1995): MMS Mediemätningar i Skandinavien AB, Stockholm

Nordström, Bengt m fl (1986) : Radions publik nov/dec 1986: Sveriges Radios publik och programforskning, Stockholm

Orvesto (1995): Orvesto-konsument 1995: IMU-Testologen, Stockholm

Reimer, Bo och Lennart Weibull (1985): Dagspress på arbetsplatsen. Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.

Reimer, Bo (1992): Inte som alla andra. Ungdom och livsstil i det moderna i Fornäs Johan m fl (red) Unga stilar och uttrycksformer. FUS rapport nr 4. Stockholm/stehag symposium.

Reimer, Bo (1994): Nya mönster? Ungdomars medievanor 1988-1993 : i Holmberg Weibull (red) Vägval, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

- RUAB (1996): Pressmeddelande 1 1996: RUAB:s Radiundersökningar AB, Stockholm
- SOU 1994:94: Dagspressen i 1990-talets medielandskap Stockholm, Fritzes.
- Strid, Jan (1994): Radiolyssnandet i Göteborg 1993: i Nilsson, L. (red): Västsverige i fokus SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart (1991): Förändringstendenser i Mediesystemet: i Carlsson, U. (red): Mediesverige 1990, Nordicom, Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart (1995): Dagspressen inför 2010: i Weibull och Kratz (red): Tidningsmiljöer, Dagstidningsläsning i mitten av 1990-talet, Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart (1996): IT i de svenska hushållen: i Holmberg och Weibull (red): Mitt i nittioalet. SOM 1996, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart och Charlotta Kratz (1995): Tidningsmiljöer, Dagstidningsläsning i mitten av 1990-talet. Institutionen för journalistik och masskommunikation. Göteborgs universitet.
- Westrell, Clas (1991): Video 1990: tillgång och tittande: Sveriges Radios publik och programforskningsavdelning. Stockholm